

plenium 4 | 2025

7. OKTOBER

SKOLELEDERFORENINGENS MAGASIN

Dannelse

Eleverne skal lære at mestre livet og indgå i fællesskaber

Valg til hovedbestyrelsen
Mød kandidaterne

Livsmestring
Modstand udvikler elever

Mangfoldighed
40 sprog er en resurse

Hele vejen rundt om din vejlederrolle

Strukturerede og komplette indsatser til både elever og fagteam

Praktiske værktøjer og gode råd til din planlægning

Inspiration og faglige input til dig som vejleder

Opgavebank med masser af valgmuligheder

Køreklare materialer og oplæg

Aktuelle temaer.

Læse-
vejledning

Matematik-
vejledning

Hjælp til din rolle som læse- og matematikvejleder

Gyldendals portaler til vejlederne indeholder komplette indsatser til både elever og fagteam. Som vejleder får du køreklare oplæg og undervisningsforløb, redskaber til planlægning og andre værktøjer, der understøtter dit daglige vejledningsarbejde på skolen.

Læs mere på gu.dk/laesevejleder og gu.dk/matematikvejleder

GYLDENDAL

INDHOLD

06 TRIVSEL

Skoleledere spotter mistrivsel gennem data og systematik.

10 DANNELSE

Nordbyskolen vil skabe en bedre balance i elevernes liv.

18 OK26

Få et overblik over kravene til overenskomstforhandlingerne i 2026.

19 VALG TIL HB

Mød kandidaterne, der stiller op til hovedbestyrelsen i Skolelederforeningen.

26 VOLDFORSTÅELSE

Skoleledere ønsker nuancer og børneperspektiv og ikke strafferetlige skabeloner.

31 SYNSPUNKT

Vi har brug for lovgivning, der understøtter tidlige indsatser i børnenes fællesskaber, skriver Anne Vang Rasmussen.

32 ØKONOMI

Økonomisk løft til almenområdet skaber nye muligheder og andre udfordringer på Norddjursland.

39 LEDELSESPOESI

40 LIVSMESTRING

Stu-leder Anna Mette Bonde stiller krav til sine elever for at ruste dem til virkeligheden.

46 SPROG

På Sdr. Vang Skole bliver sproglig mangfoldighed brugt aktivt til at løfte eleverne.

50 GUIDE

10 tips til grænsesætning og psykologisk tryghed i forældresamarbejdet.

52 ANMELDELSER

54 LEDERTANKER

Jonas Fisker skriver i klummen om, at det at være en del af noget er vigtigere end at bestemme.

57 KURSUSKALENDER

Få overblik over Skolelederforeningens kurser og arrangementer.

06

Forsker Ronni Laursen har undersøgt, hvordan skoleledelser arbejder med elevers trivsel.

Arbejdet med dannelse kræver mod til at stå fast på, at de voksne skal opdrage, mener skoleleder Lars Carlsen.

10

På Ungdomscenter Knudmosen vokser elevernes tro på fremtiden, når de opdager, at de kan mere, end de troede.

40

**KIG FORBI
VORES STAND PÅ
SKOLELEDERMESSEN
& SE UDVALGET**

eduplay **PANTHEON®** - Udfordrende leg og udvikling

Med sine robuste stålbuer og specialdesignede net tilbyder PANTHEON® en unik klatreoplevelse, hvor børnene har friheden til at udfordre sig selv og udvikle styrke, balance og koordination.

Dette moderne design er den ideelle løsning til skoler, der ønsker at skabe en dynamisk og lærerig legeplads, der fremmer både fysiske og sociale færdigheder gennem leg. PANTHEON® er et solidt samt langtidsholdbart produkt, der tiltrækker og engagerer eleverne.

Se vores store udvalg på eduplay.dk

©eduplay - Kundecenter: 31 63 44 27 — kundeservice@eduplay.dk

Dorte Andreas
Dorte Andreas
 Formand,
 Skolelederforeningen

Folkeskolen på valgplakaten

Valgstemningen sitrer i luften. Ikke kun i kommunerne og på Christiansborg. Også i vores egen forening mærkes energien. 10 kandidater har inden Plenums deadline meldt sig til hovedbestyrelsesvalget, og du kan møde dem her i magasinet på side 19.

Jeg glæder mig over, at så mange vil tage del i arbejdet. Det fortæller mig, at det er attraktivt at få lov til at præge fremtiden for både folkeskolen og skolelederne, når så mange har lyst til at trække i arbejdstøjet og være med til at skabe forandring.

Til november gælder det kommunalvalget, og senest i 2026 står et folketingsvalg for døren.

Det mærkes allerede nu, at folkeskolen er et centralt emne i den politiske debat. Og det mærkes på godt og ondt. På den ene side bliver vigtige emner sat på dagsordenen, men på den anden side bliver linjerne trukket hårdt op, og komplekse udfordringer koges ned til hurtige løsninger og med fokus på handlekraft.

Som du kan læse i artiklen på side 26, vil regeringen undersøge vold i folkeskolen. Hvor ofte det sker, hvilke typer af vold der udøves, konsekvenser af volden, hvem der udøver volden – og hvorfor.

Statsministeren har allerede meldt ud, at hun ønsker en decideret 'nultolerance' over for vold i folkeskolen, og undervisningsministeren vil genoprette lærernes autoritet ved at give dem flere beføjelser – herunder muligheden for fysisk indgriben. Hans tanke er, at truslen om straf vil skabe ro. Jeg deler ønsket om ro, fællesskab og trivsel – og jeg er enig i, at skolen skal stå med en tydelig autoritet, som forældrene bakker op om. Men autoritet kan ikke bygges på frygt. Den skal vokse ud af tillid, relationer og faglighed.

Valgkampe har det med at trække fronterne op og forsimple. Jeg vil insistere på samtalen i stedet for at vi lader os splitte. Vi skal tale om, hvordan vi får fællesskabet til at være skolens bærende kraft, hvordan vi styrker lærerrollen og gør det attraktivt at stå i klasselokalet. Vi skal også tale om, hvilke krav vi med rimelighed kan stille til børn, hvordan vi støtter dem i at leve op til dem, og hvordan forældrene bakker op.

Folkeskolen fortjener, at vi løfter blikket sammen. Lad os begynde den nye samtale.

plenum

Udgiver

Skolelederforeningen
 Snaregade 10 A
 1205 København K
 Tlf.: 7025 1008
www.skolelederne.org

Ansvarshavende redaktør

Marie Begtrup
mb@skolelederne.org

Design og produktion

vahle+nikolaisen

Korrektur

Lene Jensen

Forsidefoto

Hung Tien Vu

Annoncer

Dansk Mediaforsyning
 Tlf.: 7022 4088
plenum@dmfnet.dk
www.dmfnet.dk

Oplag

3.900

Arsabonnement

5 numre/år 275 kr.
 ISSN 2245-0327
 29. årgang

Medlem af

Danske Medier

Ledernes arbejde
med struktur og
data er afgørende
for elevers trivsel

plenum LYD

UDFORSKER VIDENSKABEN

Hør historien som podcast

Ledere ser ofte læring som en forudsætning for, at elever trives. Det mødte forsker Ronni Laursen, da han undersøgte skolelederes betydning for elevers trivsel. Han fandt, at især et systematisk arbejde med PPR, klassereviews og data spiller en rolle for at spotte mistrivsel og iværksætte indsatser.

— **Når vi taler om elevernes trivsel,** vandrer blikket ofte mod klasselæreren. Men bag skemaer og møder har skoleledelsen en afgørende opgave med at skabe rammerne for læring og trivsel og sikre, at de problemer, lærerne opdager, bliver grebet og handlet på i tide.

Ronni Laursen, der er adjunkt ved Aalborg Universitet, har i et casestudie af tre folkeskoler undersøgt lederens rolle, og det viser sig, at kernen er struktur og systematik. Læring ses som forudsætningen for trivsel, og derfor arbejder ledelserne med årshjul, data, faste mødefora, klassereviews og en tydelig fordeling af opgaver til PPR, vejledere og AKT. På den måde forsøger lederne via struktur og systemer at opdage mistrivsel tidligere og gøre indsatserne mere målrettede.

Hvad fik dig til at undersøge skoleledernes rolle for elevers trivsel?

Jeg er meget optaget af, hvordan politiske initiativer omsættes gennem ledelsesvalg, organisering og data, og hvordan de valg sætter rammer for hverdagen i folkeskolen. I min ph.d. undersøgte jeg, hvad implementeringen af den nationale læringsplatform gjorde ved skolelederes og læreres arbejde. Derefter var jeg postdoc ved Aarhus Universitet, hvor jeg undersøgte, hvordan skoleledere arbejder med læring og trivsel, som er baggrunden for det studie her.

Hvordan så du, at lederne arbejdede med elevernes trivsel?

Overordnet arbejder lederne systematisk på at lave en struktur på skolen, der gør, at ting bliver indfanget, så de får informationer og kan handle i løbet af året. Lederne er ikke en stor del af klassernes daglige praksis – mange vil egentlig gerne mere ud, men møder og drift fylder. De arrangerer og organiserer møder, for eksempel faste månedlige møder med PPR og andre relevante støttefunktioner, hvor man drøfter, hvad der er på spil. Det er også skolelederne, der træffer beslutningerne og fordeler opgaverne videre, for eksempel til PPR, en læse- eller matematikvejleder eller en AKT-medarbejder, alt efter hvad der er brug for – og følger op, så det faktisk sker. Derudover strukturerer de skoleåret med teamudviklingssamtaler og klassereviews, hvor de ser på for eksempel nationale tests i dansk og matematik: Er der elever, som overrasker? Er der tegn på ordblindhed? Hvordan ser fraværet ud? Man aftaler indsatser og følger udviklingen.

Du undersøgte tre forskellige skoler i samme kommune. En socioøkonomisk udfordret, en i midten og en i toppen. Hvilke forskelle fandt du på lederens rolle på de tre skoler?

Jeg så en forskel på, hvad de har i fokus. På den skole, hvor børnene kommer fra mere resurstærke hjem, har ledelsen mere overskud til at have fokus på alt muligt andet end resultater. ➤

BLÅ BOG

Ronni Laursen

- Adjunkt i uddannelsesledelse ved Aalborg Universitet (siden 2022).
- Postdoc ved Aarhus Universitet om skoleledelse, læring og trivsel.
- Ph.d. (2021) om implementeringen af den nationale læringsplatform i folkeskolen og dens betydning for læreres og lederes praksis.
- Uddannet folkeskolelærer og har undervist på folkeskoler i over 10 år.
- Kandidat i pædagogisk sociologi (DPU).
- Forskningsinteresse: Hvordan politiske initiativer og styring påvirker skolens praksis for især ledelse og lærere.

Om studiet:

Ronni Laursens casestudie af de tre skoler bygger på interviews med skoleledere og ledelsesteams samt strategisk udvalgte nøglemedarbejdere – blandt andet tillidsrepræsentant, læse- eller matematikvejleder. Derudover har han gennemlæst skolernes egne pjecer og dokumenter, indhold fra deres hjemmesider samt kommunens beskrivelser af skolerne, som tilsammen udgør datagrundlaget for undersøgelsen.

Læs mere om
Ronni Laursens
forskning

► De gør en dyd ud af at forklare, at det på deres skole handler om at komme ind i et fællesskab. Mens man på skolen i det mest udfordrede område har meget fokus på, at det er vigtigt, at børnene bliver i stand til at kunne komme videre i uddannelsessystemet, og at det bliver kommunikeret klart til forældrene.

Hvilken betydning har det for elevernes trivsel, at skolelederne i høj grad bruger data i deres arbejde?

Jamen, data fylder meget – både som grundlag for professionel udvikling og det, der bliver kaldt ansvarlighedsgørelse – altså den måde, lederne bliver målt og vejret på. Det er ikke kun tal fra tests og karakterer, men også 'bløde' data – elevtekster, produkter, observationer. Og fordi lederne ikke er i klasserne hele tiden, er de afhængige af data for at vide, hvad der foregår. Mange skoler arbejder derfor også med øvetests før de nationale prøver, dels for at klæde eleverne på, dels for at man kan handle og optimere resultaterne, hvis der er noget, der stikker ud. Samtidig oplever jeg, at lederne har stor tilid til lærerne. De bruger ikke data til at 'banke lærere i hovedet' med, men til at træffe bedre beslutninger ud fra. Når det er sagt, findes der selvfølgelig kontrolmekanismer: MUS/TUS, aftaler om pædagogiske principper og systemer, der på en måde forpligter lærerne til at arbejde inden for en fælles retning – så lederen ikke blander sig i undervisningen fra time til time. Så man kan sige, at data er ledernes måde at følge med i, hvad der sker, så de har mulighed for at handle.

Lederne har et meget stort fokus på læringsdelen. Hvorfor har de det?

Det var slående, hvor stort fokus der er på læringsdelen. Selv når jeg spurgte til trivsel, var læringen næsten altid en del af samtalen. Fra et ledelsesperspektiv ses læring som forudsætningen for, at børn kan trives. Man kan ikke trives uden at være en del af fællesskabet, og fællesskabet handler om at

lære noget sammen. Klassen som fællesskab betragtes derfor som en styrke, også for et barn i mistrivsel. Kommer barnet tilbage og bliver en del af klassefællesskabet, forbedres trivslen, samtidig med at barnet lærer. Det er i hvert fald lederens forventning. Derfor er det en grundopgave at sikre gode læringsmiljøer, hvor alle kan være med, og at lave indsatser, der inkluderer de børn, der falder udenfor, så de bliver en del af fællesskabet.

Hvad er det, der gør, at lederne er så fokuserede på læring?

Der kan være forskel på, hvad lederne gerne vil, og hvad der sker i praksis. De bliver også netop formet af ansvarlighedsgørelsen. Om eleverne lever op til forventningerne i afgangsprøver og nationale tests, men de skal også sørge for, at eleverne kommer videre i uddannelsessystemet. Det står jo også i folkeskolens formålsparagraf, så det betyder enormt meget. Mange af de elementer, de laver for at skabe struktur på skolen, handler jo om, at eleverne kan præstere og komme ud af skolen med et godt resultat, så de kan komme godt videre i livet.

Kan det store fokus på resultaterne ikke også risikere at gå ud over trivslen?

Det er klart, at der politisk set er et stærkt fokus på resultater og performance, når de unge skal videre i uddannelsessystemet og klare sig i den globale konkurrence, og det smitter af på eleverne og selvfølgelig også på lederne, som holdes ansvarlige for både trivselsmålinger og faglige resultater. Så derfor betyder det enormt meget. Hvis man har så stort et fokus på resultater, er der en risiko for, at det smitter af på børnene og bliver selvforstærkende. Det er ikke nødvendigvis dem med ordblindhed eller dem, der virkelig mistrives, men især eleverne i midten, som kan blive ramt af en stemning af, at man skal have 12 i alt for at være en dygtig elev. Får man ikke 12 i alt, føler man, at man ikke præsterer godt nok, og det kan give en følelse af utilstrækkelighed. ■

4 ud af 10 børn og unge i alderen 9-14 år synes selv, at de **bruger for meget tid i selskab med skærme***

Så lad os hjælpe dem med at trække stikket og tænde for

brætspil og tegnetid

rundbold og cykelræs

læsning i sengen og spøgelseshistorier i teltet

fisketure

maling og kreativt rod

trampolinhop og rulleskøjter

shelerture i solen

sang, dans og sæbebobler

svømmeture og vandkampe

volleytuninger

gemmeleg

picnic i græsset

perleplader

fællesskab

*Tal fra undersøgelse lavet af Epinion for DR Ultra og ON, 2025

**Bliv certificeret
vejleder i digital
sundhed**

plenum

BESØGER VIRKELIGHEDEN

Hør historien som podcast

Her er dannelse noget, der kan mærkes

På Nordbyskolen i Nykøbing Falster er dannelse blevet en del af deres DNA. Det er vigtigt, at eleverne lærer dyder som overbærenhed og nysgerrighed på lige fod med at kunne gange og dividere. Målet er at skabe hele mennesker, der kan rumme sig selv og andre, fortæller skoleleder Lars Carlsen.

Af Maja Plesner | Foto Hung Tien Vu

— **Klasseregler:** 1. Opfør dig ordentligt.

Sådan står der på et skilt på døren ind til klasseværelse M7 på Nordbyskolen i Nykøbing Falster. Ikke andet.

I sig selv er det måske ikke så opsigtsvækkende. Men lige her har det en særlig betydning. For Nordbyskolen, der ligger i Guldborgsund Kommune, er kendt for sit fokus på dannelse. Og netop de tre ord – opfør dig ordentligt – indrammer på en eller anden måde, hvad det hele handler om, forstår man på skolens leder, Lars Carlsen, da han viser rundt på matriklen, og vi passerer døren ind til M7.

Om det er klassereglen, der har virket efter hensigten, er umuligt at sige, men der er faktisk overordentligt pænt overalt, hvor vi kommer rundt på skolen, som blev bygget i starten af årtusindskiftet. Rene toiletter, smarte, matchende møbler uden hverken ridser eller graffiti, en krea-reol med tusserne sirligt sorteret i farver og kunst på væggene – hertil børn, der umiddelbart virker glade og i trivsel.

Da vi lidt senere sidder på Lars Carlsens kontor, siger han, at han i virkeligheden ikke mener, at dannelse kan sættes på formler.

- Men den kan mærkes. Og så findes der selvfølgelig mange definitioner, men ingen af dem favner det hele.

Måske derfor kan han tale om dannelse i timevis, viser det sig. Og gør det gerne.

"Du kommer bare. Jeg har sat hele dagen af", sagde han forudseende, da vi lavede interviewaftalen. Så et af mine første spørgsmål er, om han da ikke har travlt ligesom de fleste skoleledere.

- Nej, faktisk ikke, lyder det korte og overraskende svar.

Jeg vil gerne vide, om det måske også har noget med skolens fokus på dannelse at gøre. Det har Lars Carlsen et bud på.

Men måske skal vi starte med begyndelsen. For hvordan gik Nordbyskolen hen og blev en dannesskole, længe inden Trivselskommissionen afsluttede sit arbejde i februar 2025 og blandt andet anbefalede, at karakterdannelse kommer til at fylde meget mere i blandt andet skolen?

Dannelseskommune

Det startede egentlig for omkring 10 år siden med, at der var politisk bevågenhed om dannelse i Guldborgsund Kommune. Kommunen ville være Danmarks dannelseskommune og igangsatte hen over flere år en række dannelsesinitiativer, for eksempel årlige konferencer, temadage og 10 MasterClasses i dannelse. I 2020 blev Nordbyskolen sammen med ni andre institutioner udvalgt til 'dannelsessted', men da havde skolen allerede arbejdet med begrebet i et stykke tid.

- I 2018 bad forvaltningen os om at afprøve nogle dannelseskort i undervisningen, selvom de egentlig var udarbejdet til turister, der lejer sommerhuse i området. Kortene tager udgangspunkt i begrebet scholé. Det er en samtaleform, som de gamle grækere brugte på agoraen – altså på torvet i byen. Det drejer sig om, at man skal tale nysgerrigt sammen om noget, der er væsentligt, uden at have travlt og uden at skulle være enige eller træffe beslutninger. De fungerede rigtig godt i undervisningen, så det var egentlig det, der startede dannelsesarbejdet for os, siger Lars Carlsen.

Han understreger, at der som sådan ikke er noget nyt i det, de gør. Andre skoler gør det også på et eller andet niveau – om ikke andet så indirekte. Også selvom selve ordet dannelse blev skrevet ud af Folkeskoleloven i forbindelse med folkeskolereformen, påpeger skolelederen.

Men på Nordbyskolen gør de det måske 10-15 % mere end gennemsnittet, og de er måske 10-15 % mere bevidste om, hvad de gør, lyder vurderingen.

Dannelse er med andre ord blevet en del af skolens DNA. Det inddrages i forbindelse med møder, i den interne information, ved ansættelsessamtaler, i forbindelse med skoleårets planlægning og i undervisningen.

Og så har de flere helt konkrete indsatser. For eksempel har de dannelsesuger et par gange om året, som minder om andre skolars temauger, men hvor temaet er dannelse. De har to valgfag, der handler om dannelse – DOL – Dannelse og Livsduelighed – i 9. klasse, og som noget nyt i år MOL – Mestring og Livsmod i 8. klasse. Og så får alle elever en 'dannelsesrygsæk' af Guldborgsund Kommune, som sikrer, at de får kultur- og dannelsesstilbud af høj kvalitet gennem hele deres skolegang.

Tre modstillinger

At Trivselskommissionen taler om karakterdannelse, er ikke så afgørende, mener Lars Carlsen, der gennem årene har pløjet sig igennem stabler af bøger om filosofi og dannelse, så det teoretiske fundament er på plads. Det handler mest om, at begreberne udspringer fra to forskellige tidsperioder. Og karakterdannelse handler måske lidt mere om at udvikle nogle styrker som menneske end om, hvordan vi opfører os, indskyder han.

På Nordbyskolen arbejder de under alle omstændigheder med begge slags dannelse, forsikrer han, men de går ikke og skelner i det daglige.

- Det, vi arbejder for, er, at børnene lærer at mestre tilværelsen og indgå i fornuftige, sunde relationer med andre mennesker. Vi lægger vægt på, at alle børn har både ret til og pligt til fællesskab. Dannelsen i det drejer sig om at kunne rumme og være i sig selv i fællesskab med andre. Og det er en opmærksomhed på at være til stede med dem, man er i rummet med, siger Lars Carlsen, der tilføjer, at skolen gerne vil skabe mere balance i elevernes liv. Mellem dannelse og uddannelse, karakterer og karakter og mellem viden og visdom.

- Vi har i mange år i skolen haft rigtig meget fokus på at måle og teste eleverne og give dem karakterer i forhold til faglighed. Men de bliver ikke målt på, om de er overbærende, nysgerrige, venlige eller vedholdende. Det gør, at man kommer til at mangle noget. Det hele menneske bliver deformt på en eller anden måde, så det vil vi godt skabe balance i. Og så vil vi gerne lære vores elever, at hvis man skal blive god til noget, så kommer det ikke af sig selv. Du skal være vedholdende, du skal bruge rigtig mange timer på at øve dig. Du skal uddanne dig.

- Så er der viden og visdom. Når du orienterer dig i informationer for eksempel på et bibliotek, får du en masse viden, og når du bruger den viden til det gode, er du vis. Så vi skal ikke bare fylde i hovedet på de her unger, vi skal også lære dem, hvordan de bruger den viden. Både for dem selv og særligt for fællesskabet. Det er det, vi mener omkring de tre modstillinger. ➤

TRIVSELSKOMMISSIONENS FOKUS PÅ DANNELSE

Da Trivselskommissionen i februar i år offentliggjorde 35 anbefalinger til det fremtidige arbejde med børn og unges trivsel, havde karakterdannelse en fremtrædende plads.

Seks af de 35 anbefalinger handler om karakterdannelse og myndiggørelse og dækker over en lang række indsatser. Blandt andet skal karakterdannelse skrives ind i folkeskolens formålsparagraf og være en del af læreruddannelserne. Desuden skal det være nemmere for alle at komme på efterskole og højskole, flere unge skal have fritidsjob, og flere børn og unge skal have adgang til kunst og kultur.

Kommissionen fremhæver, at der de senere år har været et stort fokus på elevernes læring og trivsel, mens der ikke har været fokus nok på at støtte udviklingen af de unges karakteregenskaber og dannelse. Kommissionen ser "karakterdannelse som en del af et dansk svar på en vestlig udfordring med trivselsudfordringer". Derfor er der brug for, at børn og unge i højere grad understøttes til at udvikle "egen karakter i form af selvregulering, vedholdenhed, tro på egne evner, relationskompetencer og ansvarsfølelse", lyder det.

DET ER SVÆRT AT MÅLE DANNELSE

Mange – herunder politikere – efterspørger ifølge Lars Carlsen målinger eller andet, der kan dokumentere resultatet af arbejdet med dannelse. Men skolelederen holder fast i, at dannelse ikke er noget, der nemt lader sig måle. Den skal mærkes.

At skolen har gode resultater på flere parametre, skyldes ifølge skolelederen sandsynligvis først og fremmest demografi. Skolens primære optageområde er det nærliggende villakvarter Nordbyen.

Seneste tal fra uddannelsesstatistik.dk viser, at:

- Andelen af elever på Nordbyskolen med højeste trivsel var i skoleåret 2024/25 på 91,8 %, mens landsgennemsnittet var 87,1.
- 91,7 % af eleverne startede på en ungdomsuddannelse (2021/22) efter endt skolegang. Landsgennemsnittet var 85,4 %.

Lars Carlsen oplyser, at sygefraværet altid har været lavt. For tiden ligger det på 3,8 %. Det kommunale måltal er 6 %.

OM NORDBYSKOLEN

- Nordbyskolen er en tosporet folkeskole med omkring 480 elever og 50 medarbejdere fordelt på administrativt personale, lærere og pædagoger.
- Skolen er bygget i starten af 2000 og slog dørene op i 2004. Den ligger i den nordlige del af Nykøbing Falster i Guldborgsund Kommune.
- Skolen begyndte at arbejde aktivt med dannelse i 2020 og har gjort det lige siden.
- Lars Carlsen er uddannet lærer fra Vordingborg Statsseminarium i 1998. Han har været skoleleder på Nordbyskolen siden 2018.

GODE BØGER AT STARTE PÅ

Skoleleder Lars Carlsen anbefaler følgende litteratur, hvis man vil i gang med at forberede sig på at arbejde aktivt med dannelse:

- **Det skal kendes – Dannelse som kommunal vej og vision**, af Jonas Norgaard Mortensen
- **Dannelse – At blive et større menneske**, af Lene Rachel Andersen
- **Sidste chance – nye perspektiver på dannelse**, af Lene Tanggaard, Thomas Aastrup Rømer og Svend Brinkmann
- **FAQ om dannelse**, af Thomas Aastrup Rømer
- **Sapiens – en kort historie om menneskeheden**, af Yuval Noah Harari
- **Evolutionens menneske – menneskets evolution – Om aben**, der blev verdens herre, af Ole Høiris og Peter K.A. Jensen
- **Hvad er et menneske?**, af Svend Brinkmann
- **Frihedens pris – En kort historie om menneskehjernen**, af Peter Lund Madsen
- **Styrk dit barns karakter - et forsvar for børn, barndom og karakterdannelse**, af Per Schultz Jørgensen

► Universelle aktiviteter

Selvom dannelse er svær at definere, har de alligevel valgt to begreber – 'fundamental dannelse' og 'universelle aktiviteter' – som de tager udgangspunkt i, for "ellers var vi aldrig kommet i gang", som Lars Carlsen siger.

- Det startede med, at jeg blev nysgerrig på, hvad folk forstår ved dannelse. Når jeg spørger mine forældre og andre fra deres generation, så siger de, at dannelse retter sig mod Emma Gad og pli og pligt. Mod, at børn er ordentlige og velfriserede og velklædte og sidder pænt, når man siger, de skal. Men for mig er det som nævnt mere end det, siger han med henvisning til skiltet på døren ind til klasselokale M7.

- Det er i bred forstand at opføre sig ordentligt over for den eller det, man står over for. At være et ordentligt menneske. Også over for dem, man ikke kender, og over for miljøet og verden og fremtiden.

Det er det, der menes med den fundamentale dannelse, slår skolelederen fast og fortsætter:

- De universelle aktiviteter har at gøre med aktiviteter, som mennesket altid til alle tider – også de allerførste mennesker – har udført. Det er aktiviteter, der siger noget

om, hvad det er, der gør, at vi er mennesker, og som har gjort, at vi er, som vi er i dag.

Det kan være alt fra at danse, klappe og synge og lave teater til at fortælle historier og mødes omkring et bål og dele et måltid, uddyber han.

- Det er ting, vi gør ofte på skolen. Både fælles i klasserne, i afdelingerne og på hele skolen. Der er jo ikke noget nyt i det heller, men måske synger vi én gang mere om ugen. Måske laver vi mad fem gange mere om året.

Hele menneskets historie

Selvom Lars Carlsen tydeligvis både er meget dedikeret og engageret i dannelsesprojektet, har det aldrig været et onemanshow. Han sparrer løbende med både sit ledelsesteam og sine medarbejdere og har fra starten samarbejdet med forskellige folk uden for skolen, der deler interessen. En af dem er forfatteren Lene Søelund, der besøger valgfaget Dannelse og Livsduelighed fem gange årligt, hvor hun fortæller eleverne om alt fra venskaber og Aristoteles til Kierkegaard.

- Men vi har også andre gæstelæsere. Og vi har haft et samarbejde med nogle af ældrecentrene på egnen, hvor eleverne med udgangspunkt i en bog, der hedder "De fem ting døende fortryder mest", skulle interviewe æl-

dre, i forhold til hvad de fortrød mest, og hvad de ville sige, hvis de kunne gå tilbage og give sig selv et godt råd. Vi har også gået filosofiske ture i naturen og haft samtaler med nogle sårbare fra foreningen Sind, siger Lars Carlsen, der også har et tæt samarbejde med en anden forfatter, Lene Rachel Andersen, der ofte skriver under pseudonymet Jesper Knallhat. Hun har blandt andet skrevet en bog, der hedder "Dannelse – at blive et større menneske", som har haft stor betydning for Nordbyskolens måde at arbejde med begrebet på, fortæller Lars Carlsen. Han er så begejstret for bogen, at den i dag er pligtlæsning for alle skolens medarbejdere.

Alle lærer om menneskets udvikling

Skolen indgik for nogle år siden et treårigt samarbejde med Lene Rachel Andersen, hvor hun hjalp dem med at forstå dannelsesbegrebet. Og de årlige dannelsesuger er et konkret resultat af samarbejdet. De er tilrettelagt sådan, at alle eleverne i løbet af deres skoletid kommer til at gennemgå menneskets udvikling helt tilbage fra dengang, mennesket blev menneske, som Lars Carlsen siger. De har delt historien op i 10 epoker og starter i 0. klasse med at lære eleverne om jægere og samlere. I 1. klasse har

EPOKER OG DOMÆNER, SOM ELEVER LÆRER OM

Som en del af det at arbejde med dannelse kommer alle eleverne på Nordbyskolen i løbet af deres skoletid til at gennemgå menneskets udvikling helt tilbage fra dengang, mennesket blev menneske. De har delt historien op i 10 epoker, der hver har syv domæner. På hver årsgang er de igennem en epoke.

De 10 epoker er ikke hugget i sten. De kan godt skiftes ud, hvis der er behov.

Epoker

Jæger/samler-stenalder, Bronzealderens Egypten, Antikkens grækere, Vikingetiden, Renæssancen, Oplysningstiden, Romantikken, 20. århundrede, Postmodernismen, Fremtiden

Domæner

Magt, Etik, Æstetik, Produktion, Teknologi, Videnskab, Narrativer

SAMTALEKORT

I 2018 bad Guldborgsund Kommune Nordbyskolen om at afprøve nogle danneskort i undervisningen. Kortene var egentlig lavet til turer i sommerhuse og bygger på begrebet *scholé* – en græsk samtaleform, hvor man taler nysgerrigt om væsentlige ting uden travlhed, enighed eller beslutninger.

Samtale-/dannelseskortene, som skolen stadig bruger, indeholder 48 spørgsmål, som er "designet til nysgerrige samtaler, der gør hverdagens mange oplevelser til relevante livserfaringer", som der står på æsken.

Eksempler på spørgsmål:

- Hvad har du savnet mest?
- Hvad har du spildt mest energi på?
- Hvad er det bedste ved dit liv lige nu?
- Hvad er det underligste, du har tænkt over?
- Hvad skal der til for, at du føler dig godt tilpas?
- Hvad er det vigtigste, du har lært?

de om bronzealderen og det gamle Egypten og så videre.

- Og i alle de forskellige epoker, vi gennemgår, taler vi om syv forskellige domæner, som Lene Rachel Andersen har beskrevet i sin dannelsesbog, siger Lars Carlsen og nævner som eksempel magt, etik, videnskab og æstetik.

- Hvordan var magten fordelt, dengang mennesket var jæger og samler? Eller i det gamle Egypten – hvem havde magten dengang? Og hvad med det antikke Grækenland? Og hvilken etik var gældende? Hvad var smukt? Og så videre. På alle klassetrin kommer eleverne igennem det her, så de kan tænke over og forstå deres fortid. For dannelse er også at forstå sin fortid og kunne forestille sig og forstå sin fremtid, siger skolelederen.

Det kræver mod

Selvom Lars Carlsens bedste råd til andre skoleledere, der gerne vil gøre Nordbyskolen kunsten efter, er "bare gå i gang", som han siger, så er det helt tydeligt, at det kræver en vedholdende og ihærdig indsats på mange planer, og det er ikke noget, man bliver færdig med.

- Det er pissehårdt arbejde, som han udtrykker det. Og så kræver det mod, under-

streger han. Mod til at stå fast på, at de voksne skal opdrage.

- Altså, i skolen er det faktisk lærere og pædagoger, der bestemmer, hvad eleverne skal. Alt er ikke til forhandling. Du behøver ikke gide det for at gøre det, som vi siger.

Lars Carlsen er derfor også kritisk over for det herskende børnesyn, "børn gør det bedste, de kan", som han mener er et meget passivt børnesyn, der indimellem får den konsekvens, at børn kommer til at bestemme for meget. Også ting, de ikke magter eller er modne til.

- Så det kræver mod at stå op imod de stemmer, som jeg synes misforstår det nye børnesyn, siger han.

Men gevinsten ved at gøre det, de gør på skolen, er åbenlys, mener han.

- Nogle gange bliver jeg spurgt, hvordan det er blevet mødt, og om der har været modstand. Det har der bare ikke. Hverken hos medarbejdere, forældre, bestyrelsen eller elevrådet – eller eleverne i øvrigt. Men masser af tilkendegivelser fra forældre, som mærker, at vi passer godt på deres børn. Og masser af energi og drive og glæde hos medarbejdere, siger han.

Og så kommer vi ind på det med ikke at have travlt. Og det er altså ikke, fordi han

har overladt alle sine opgaver til sine medarbejdere, understreger han. På rundvisningen stødte vi faktisk også på flere medarbejdere, der uafhængigt af hinanden sagde, at de måske nok indimellem har travlt, men ikke for travlt. Er det så, fordi de arbejder med dannelse?

- Jeg tror godt, at man kan have en skolearbejdsplads, hvor man ikke har travlt, selvom man ikke arbejder med dannelse. Men jeg tror, at det, at det er legalt at sætte tempoet ned og bruge tid på at tale med eleverne og kollegerne om noget, der er væsentligt, betyder noget. Det accelererer jo ad helvede til i samfundet i øjeblikket. Vi kan ikke følge med mere som mennesker, siger han.

På spørgsmålet om, hvad der er det bedste ved at arbejde så engageret med dannelse, lyder svaret:

- Børn og voksne, som sætter fællesskabet højere end sig selv. At børnene kan vælge at åbne forskellige døre, når de forlader os. De kan også indgå i fællesskaber på en god og konstruktiv måde. De kan være overbærende, de kan skabe fællesskaber, de kan invitere ind. De kan sætte deres egne behov på pause og ikke umiddelbart reagere på deres drift. 🍌➡️

Sådan integrerer de dannelse i hverdagen på Nordbyskolen

På Nordbyskolen er dannelse ikke bare noget, de taler om. De *gør* dannelse, som skoleleder Lars Carlsen formulerer det. Det kræver en målrettet og løbende indsats. Her er nogle af de ting, de har gjort og gør.

- **To spor**

De arbejder med dannelse i to spor, som Lars Carlsen siger. Et ledelsesspor, der arbejder med dannelse i forhold til medarbejderne. Og et medarbejderspor, som er lærere og pædagogers arbejde med dannelse i forhold til børnene.

- **Det først skridt**

I forbindelse med, at Nordbyskolen blev valgt til et af 10 'dannelsessteder' i Guldborgsund Kommune, afprøvede de nogle samtale-/dannelseskort, som kommunen havde udarbejdet. Det var skolens første konkrete tiltag i arbejdet med dannelse. I dag indgår dannelse i alt, hvad de gør, og samtalerne om dannelse foregår på mange planer.

- **Værdi-træning**

Der arbejdes løbende med værdier i personalegruppen. Skolens teams skiftes til at vælge en værdi, som de arbejder med i en kortere eller længere periode, for eksempel venlighed, nærvær, nysgerrighed og så videre. Udgangspunktet er, at der ikke er dårlige værdier, men nogle værdier skal man i en periode have mere fokus på og øve sig på. "Når vi er blevet gode til én værdi og har trænet den, vælger vi en anden", som skolelederen siger.

- **Filosofisk morgeninfo**

Lars Carlsen udsender dagligt en morgeninfo, som ud over praktiske informationer også kan indeholde filosofiske overvejelser og betragtninger, fortællinger fra hans ture rundt på skolen og i klasserne og anbefalinger af dannelseslitteratur. Medarbejderne fortæller ifølge Lars Carlsen, at den er en vigtig brik i deres arbejde med dannelse.

- **MUS og personalemøder**

Samtaler om dannelse indgår både i MUS-samtaler og på personalemøder i en eller anden form. Det er ikke italesat som dannelse, "for vi gør det bare", som Lars Carlsen siger. Møderne bliver faciliteret på forskellige måder. Sidste gang mødtes de i aulaen til en såkaldt 'fish-bowl'. Det er en samtaleform, hvor stolene sættes i en rundkreds, og der står fire stole i midten. De, der sætter sig på stolene i midten, får taletid. De andre må ikke sige noget. Det kan udvikle sig i mange retninger – det kan være en samtale om den gode skole eller det gode kollegaskab eller noget, man har læst.

- **Litteratur**

Litteraturen er vigtig for at skabe et fælles sprog og en fælles forståelse omkring, hvad dannelse er på Nordbyskolen. Skolen har abonnement på Saxo Book Club, og Lars Carlsen anbefaler ofte en bog, som det forventes, at medarbejderne læser. Bøgerne danner grundlag for mange samtaler om dannelse.

- **Eksternt samarbejde**

Lars Carlsen har fra starten haft dialoger og arbejdet sammen med eksterne parter for at kvalificere dannelsesarbejdet. Blandt andre centerleder Jonas Norgaard Mortensen fra Center for Karakterdannelse og konsulent Michael Højlund Larsen, der med egne ord er "kendt for at gøre den praktiske filosofi anvendelig". Skolen har derudover indgået samarbejde med forfatterne Lene Søelund og Lene Rachel Andersen, der begge har skrevet mange bøger om filosofi og dannelse.

- **Center for Karakterdannelse**

Lars Carlsen er fagkonsulent i Center for Karakterdannelse, som blev etableret i 2023 og i løbet af 10 år ønsker at "skabe en fornyet faglig bevidsthed og bevægelse om karakterdannelse i folkeskolen". 10 skoler – herunder Nordbyskolen – fra seks kommuner indgår i projektet. Center for Karakterdannelse bistår blandt andet med udviklingsforløb, hvor lærere og pædagoger er blevet opkvalificeret i karakterdannelse.

Sæt fællesskab på skemaet og undgå at jeres elever bruger tobak og nikotin.

Gratis undervisningsmaterialer om positive fællesskaber og nikotin til 5. -7. klasse.

Find dem på sst.dk/nikotin

Skolelederforeningens hovedbestyrelse har udtaget lederkravene til OK26

I august behandlede Skolelederforeningens hovedbestyrelse de endelige krav til overenskomstfornyelsen OK26. Kravene dækker det kommunale, regionale og statslige aftaleområde, og de bliver nu koordineret med de andre lederorganisationer, som Skolelederforeningen samarbejder med.

Skolelederforeningens krav fordeler sig på to overordnede emner. Det handler om løn og et bæredygtigt lederliv

Alle medlemmer skal have mere i løn

Derfor er kravene:

- Forbedring af reallønnen for alle medlemmer gennem generelle procentvise lønstigninger.
- Bevarelse og sikring af reguleringsordningen.
- Hvis der kommer penge til forhandlinger af de specielle overenskomster, ønsker foreningen at sikre:
 - Lønforbedringer for de lavest lønnede ledere.
 - Fokus på at gøre ledelsesjobbet attraktivt i hele karriereforløbet via lokal løndannelse.
 - Udbygning af fritvalgsmodellen (løn og pension).

Alle medlemmer har ret til bæredygtigt lederliv

For Skolelederforeningen handler et langtidsholdbart eller bæredygtigt lederliv blandt andet om (også over længere tid) at have energi og overskud og opleve balance mellem arbejdsopgaver og personlig trivsel.

Det handler også om at opleve et reelt ledelsesrum, at kunne få sparring og at have et godt netværk og at have mulighed for at prioritere i opgaverne.

Derfor er kravene:

- Modernisering og forbedringer af de generelle regler for merarbejde for medarbejdere uden højeste arbejdstid.
- Fjernelse af barrierer for et mere fleksibelt arbejdsliv for ledere.
- Bedre sikring af ledelsens arbejdsmiljø – etablering af selvstændig AMR for ledere.
- Sikring af ledelseskraft ved nye større opgaver og vakancer.
- Øget fokus på brug af seniorordninger for medarbejdere uden øverste arbejdstid.

Herunder har Skolelederforeningen et særligt fokus på kompetenceudvikling.

Derfor er kravene:

- Sikre mulighed og resurser for kompetenceudvikling af ledere – særligt fokus på nye ledere.
- Der skal være dialog om opgaveporteføljen i ledelsesteamet, når ledere er på efteruddannelse – dialogen skal tages i forbindelse med den obligatoriske udviklingsplan.

Kravene bliver her i efterår 2025 koordineret med de organisationer, som Skolelederforeningen samarbejder med, før kravudvekslingen med arbejdsgiverne finder sted i december. Følg med i overenskomstforløbet på Skolelederforeningens hjemmeside

Valg til hovedbestyrelsen

Mød kandidaterne

Når Skolelederforeningen holder repræsentantskabsmøde i København den 30. oktober, er der valg til foreningens hovedbestyrelse. På de følgende sider kan du læse en præsentation af de kandidater, der meldte sig inden redaktionens slutning. Kandidater, der meldte sig senere, bliver præsenteret på Skolelederforeningens hjemmeside.

De nuværende seks medlemmer af hovedbestyrelsen blev valgt på repræsentantskabsmødet i efteråret 2023 for en toårig periode. Valgperioden udløber i år, og der skal derfor igen vælges seks medlemmer til foreningens hovedbestyrelse samt suppleanter.

Formand Dorte Andreas og næstformand Kristian Dissing Olesen blev valgt for en treårig periode i efteråret 2024, og der er derfor først valg til pladserne i formandskabet i 2027.

Det er muligt at stille op som kandidat til hovedbestyrelsen helt frem til dagen for repræsentantskabsmødet.

Her i magasinet bliver kandidaterne præsenteret i alfabetisk rækkefølge.

ANDERS FÆSTER NIELSEN

Nuværende stilling: Skoleleder på Ejby Skole i Middelfart Kommune

Tillidshverv:

Medlem af hovedbestyrelsen 2024-

Medlem af den lokale kreds fra 2012, forperson siden 2019

Medlem af uddannelsesudvalget for læreruddannelsen

UCL 2022-

Jeg stiller op til hovedbestyrelsen, fordi ...

... jeg er optaget af at forbedre vilkårene for lederne i folkeskolen og skabe de bedst mulige rammer for folkeskolens udvikling. Jeg har altid været engageret i de aktuelle skolepolitiske dagsordener, og efter knap et år i hovedbestyrelsen er min motivation kun vokset. Jeg ønsker at bidrage til, at Skolelederforeningen fortsat er en seriøs og indflydelsesrig aktør i den skolepolitiske debat – og at foreningen fortsat er med til at sætte dagsordenen i udviklingen af folkeskolen.

Mine mærkesager er

- **Bedre løn- og arbejdsvilkår for ledere.** Vi har brug for et mere bæredygtigt lederliv med bedre balance mellem arbejde og fritid. Alt for mange ledere arbejder langt over normal arbejdstid uden kompensation – det skal vi have ændret.
- **Fleksibelt arbejdsliv.** Der skal være mulighed for deltid, gradvis tilbagetrækning og fleksibilitet i arbejdslivet som leder, ligesom der er for alle vores medarbejdere.
- **Mere lokal frihed.** Styringsmekanismerne og administration af rigide regler fylder for meget, vi har brug for større frihedsgrader og mere fokus på lokale løsninger. Kommuner og skoler er meget forskellige, der findes ikke løsninger, der passer på alle, men lokalt kan vi lykkes med meget – og det er til gavn for eleverne.
- **Flere resurser til folkeskolen.** Vi skal investere i folkeskolen, så alle elever får den bedst mulige uddannelse og dannelse. Det vil også tiltrække flere unge til læreruddannelserne. Folkeskolen skal være et attraktivt valg for alle.

I hovedbestyrelsen vil jeg bidrage med

Jeg har over 20 års erfaring som leder i folkeskolen på skoler af forskellig størrelse på Vestfyn. Jeg har været både afdelingsleder, viceskoleleder og skoleleder og har derfor bred indsigt i de vilkår, udfordringer og muligheder, der præger folkeskolen. Med stærke analytiske evner og høje ambitioner på folkeskolens vegne vil jeg bidrage aktivt til det strategiske arbejde med foreningens mærkesager.

ANDERS MØLLER KRAGELUND

Nuværende stilling: Skoleleder på Mou Skole i Aalborg Kommune

Tillidshverv: Næstformand i Aalborg Skolelederforening

Jeg stiller op til hovedbestyrelsen, fordi ...

... jeg brænder for at være med til at skabe de bedst mulige rammer for ledelse, i en tid hvor folkeskolen er i konstant forandring. Jeg hilser de nye frihedsgrader velkommen – de giver os mulighed for at tænke nyt og skabe løsninger tættere på eleverne og medarbejderne. Men jeg er også bevidst om, at frihedsgraderne følges af forventninger og et ekstra pres, og det er med til at gøre lederjobbet mere komplekst end nogensinde før. Derfor vil jeg arbejde for, at vi som skoleledere ikke står alene med ansvaret, men har både de rette betingelser og et stærkt fællesskab i ryggen.

Mine mærkesager er

- At styrke ledernes arbejdsvilkår, så vi har realistiske rammer for at lykkes.
- At skabe et tættere bånd mellem hovedforeningen og lokalforeningerne. Jeg tror på, at vi kan blive endnu stærkere ved at styrke samarbejdet mellem hovedforeningen og lokalforeningerne.
- At fastholde fokus på kerneopgaven: at skabe de bedste rammer for børns læring, trivsel og dannelse.

I hovedbestyrelsen vil jeg bidrage med

Jeg har været leder i otte år, de seneste tre et halvt år som skoleleder på Mou Skole, og før det som afdelingsleder på to andre skoler i kommunen. Som næstformand i Aalborg Skolelederforening har jeg erfaring med at tale medlemmernes sag og skabe fælles løsninger. Jeg vil bidrage med et roligt, jordnært perspektiv og et stærkt engagement i at udvikle både foreningen og vilkårene for den enkelte leder. For mig handler det om, at vi som skoleledere har mulighed for at lede med overskud – til gavn for både skolen, medarbejderne og børnene.

CLAUS BREDAHL SØRENSEN

Nuværende stilling: Skoleleder på Engesvang Skole i Ikast-Brande Kommune, 2008-

Tillidshverv: Nuværende medlem af hovedbestyrelsen. Medlem af lokalbestyrelsen i Ikast-Brande 2010- (lokalformand i perioden 2016-2024).

Jeg stiller op til hovedbestyrelsen, fordi ...

... jeg allerede sidder i hovedbestyrelsen og derigennem har oplevet, hvor spændende og vigtigt dette arbejde er. Vi har en meget velfungerende faglig forening med en tydelig stemme i såvel medier som i den generelle debat om udviklingen af folkeskolen i Danmark. Det er en fornøjelse at være en del af og en kæmpe motivation at kunne give sit bidrag til som hovedbestyrelsesmedlem.

Mine mærkesager er

Mine mærkesager er flersidede. At være skoleleder i dag – uanset positionen – kræver stor manøvreduktighed fagligt, personligt og strategisk. Alle skal kunne klare meget, men ingen skal kunne alt alene. Der er i dag, med god grund, en voksende opmærksomhed på skoleledernes arbejdsmiljø. Vi trives i jobbet, men det skal ikke være på trods af de forhold, vi bydes. Opgaveglidning, et underfinansieret kvalitetsprogram for folkeskolen og skabelsen af inkluderende læringsmiljøer for alle elever rummer en kompleksitet, som alle er forpligtet på at håndtere. Netop derfor har Skolelederforeningen sat et bæredygtigt lederliv på dagsordenen i vores krav til OK26. Vi skal arbejde for at sikre tilstrækkelig ledelseskraft i teamene, styrke muligheden for seniorordninger i jobbet samt styrke vilkårene for kompetenceudvikling. Af samme grund har vi i hovedbestyrelsen også sat fokus på, hvordan fremtidens fagforening skal se ud. Vi skal evne at bevare en tårnhøj medlemsprocent ved at være i dialog med medlemmerne omkring de understøttende potentialer, vi som forening vil kunne bidrage med.

I hovedbestyrelsen vil jeg bidrage med

Jeg vil bidrage med den erfaring og viden, som 18 års lederbaggrund, otte år som lokalformand samt flere års baggrund som hovedbestyrelsesmedlem har givet mig. Jeg nyder at være bindeled mellem hovedforeningen og de regionale formandsnetværk, og jeg vil, såfremt jeg vælges ind igen, fortsat tage aktiv og engageret del i det øvrige udvalgs- og repræsentationsarbejde, som følger med hovedbestyrelseshvervet.

HANNE GARVAL

Nuværende stilling: Faglig leder på Frydenhøjskolen i Hvidovre Kommune

Tillidshverv: Skolebestyrelsesarbejde gennem syv år

Jeg stiller op til hovedbestyrelsen, fordi ...

... jeg gerne vil bidrage til en bredere sammensat og flerfacetteret hovedbestyrelse, der afspejler sammensætningen af vores medlemskreds. Når forskellige perspektiver, positioner og erfaringer får plads ved bordet, styrker det både udviklingsarbejdet i organisationen og nuancerer beslutningsgrundlaget. Skoleledelse er i dag en stor og kompleks opgave med et stigende arbejdspress. En opgave, som kræver tydelig ledelse, faglig sparring og organisatorisk opbakning. Mellemlederne er en vigtig brik i denne opgave – at skulle være tæt på praksis i dagligdagen, være tilgængelig for medarbejdere samt at kunne gribe og håndtere mangfoldige opgaver.

Mine mærkesager er

Jeg har i syv år arbejdet som faglig leder i skoleledelse og brænder for at udvikle folkeskolen for alle vores elever – uanset baggrund, behov og potentiale. Mit daglige arbejde er præget af en stærk tro på det tværfaglige samarbejde – både indadtil og udadtil i organisationen – som et bærende fundament til at lykkes med fremtidens skole. Jeg er optaget af arbejdet med ufrivilligt skolefravær og mistrivsel hos børn og unge, som er udfordringer, alle inden for skoleledelse kender til. Derudover er jeg optaget af, hvordan vi kan fastholde lederne i folkeskolen, skabe mere fleksibilitet i vores arbejdsliv samt have fokus på vores lønudvikling.

I hovedbestyrelsen vil jeg bidrage med

Gennem mit arbejde i Altingets Undervisningspolitiske Udvalg har jeg indsigt i de politiske strømninger, der præger vores arbejde og hverdag. Det har givet mig lyst til at arbejde videre med den politiske påvirkning – ikke kun som ramme, som vi skal navigere i, men noget, som vi aktivt kan være med til at forme og have indflydelse på. Denne erfaring vil styrke mit bidrag som medlem af hovedbestyrelsen. Jeg ønsker at bidrage aktivt til arbejdet i vores forening – med erfaring, engagement, godt humør og med blik for helheden.

HELLE WENDT NIELSEN

Nuværende stilling: Pædagogisk Leder på Skolen på Grundtvigsvej i Frederiksberg Kommune

Tillidshverv: Næstformand på Frederiksberg, tidligere fire år som TR-suppleant i København

Jeg stiller op til hovedbestyrelsen, fordi ...

... jeg ønsker, at vi, der hver dag skaber folkeskolen, også er dem, der skaber folkeskolens omtale og omdømme. Jeg ønsker, at vi får sat fagligheden i højsædet og får folkeskolen frem i den offentlige debat som den succes, den i virkeligheden er. I dag tager krisehistorier og negative vinkler fokus. Jeg ønsker at bidrage til, at de dygtige skoleledere og lærere, der hver dag arbejder og lykkes i og med skolen, får den opmærksomhed og anerkendelse, de fortjener. Jeg mener, at det er os, der kender skolen indefra, som er bedst til at pege på de udfordringer og behov, vi har i løsningen af vores opgave.

Mine mærkesager er

- **At stemmen om folkeskolen defineres af os, der har fagligheden:** Jeg vil arbejde for, at det er os – skoleledere sammen med lærere – der sætter dagsordenen i den offentlige debat.
- **Styrkelse af fællesskab og kollegaskab:** Jeg ønsker at styrke fælles- og kollegaskabet i ledelsesteams internt og på tværs. Jeg ønsker at skabe rum, hvor vi som ledere kan samarbejde for at finde de bæredygtige løsninger, der sikrer et godt arbejdsmiljø og bedst støtter skolernes udvikling.
- **Bæredygtigt lederliv:** Skoleledelse er det fineste arbejde. Jeg vil arbejde for, at vi som skoleledere har de nødvendige rammer og vilkår til at lede bæredygtigt, så ledere trives og udvikler sig i et trykt arbejdsmiljø med høj grad af handlekompetence.

I hovedbestyrelsen vil jeg bidrage med

- **At insistere på at arbejde sammen:** Jeg vil styrke potentialet i samarbejdet gennem lokale netværk for at drage nytte af erfaringer og finde løsninger sammen, med en bestyrelse tæt på praksis.
- **At bidrage med viden fra min daglige virkelighed:** Jeg arbejder på Frederiksberg. Jeg vil videndele og være nysgerrig på skoleledelse. Vi skal og kan lære af hinanden, når vi udveksler viden på tværs af geografi og kontekst.

LARS AABERG

Nuværende stilling: Skoleleder på Skolen på Strandboulevarden

Tillidshverv:

Medlem af bestyrelsen i Skolelederforeningen i København
Medlem af Kræftens Bekæmpelses udvalg 'Røgfri Fremtid'
Medlem af udvalget for børn og unge i Det Kriminalpræventive Råd

Jeg stiller op til hovedbestyrelsen, fordi ...

... jeg vil være med til at tale folkeskolen op, så den altid står som det naturlige valg. En stærk folkeskole kræver gode ledelsesvilkår og mindre detailstyring, som vil give både elever og medarbejdere en bedre skoledag. Jeg trives med at gå forrest, sætte retning og tage kampen op, når folkeskolens rammer er under pres. Jeg er optimistisk, tror på fællesskaber og ser os skoleledere som rollemodeller, der kan og skal gøre en forskel for Danmarks vigtigste fællesskab, nemlig folkeskolen.

Mine mærkesager er

- At arbejde for bedre ledelsesvilkår, hvor vi blandt andet sikrer mere frihed i skoleledelse og skaber fleksible arbejdsliv for skoleledere, så vi kan fastholde og udvikle dygtige ledere nu og i fremtiden.
- At styrke en mere analog og mobilfri skole, hvor eleverne oplever ro, nærvær og fællesskab i hverdagen.
- At udbrede metoder som Non-Violent Resistance (NVR), så vi kan hjælpe flere elever uden at skærpe folkeskolens ordensparagraf.
- At styrke skoleledernes stemme i den offentlige debat, hvor vi insisterer på kvalitet, dannelse og tillid.

Jeg er en handlingens mand. Jeg har selv ansat en afdelingsleder på 80 % for at understøtte fleksibilitet i arbejdslivet. Jeg tog initiativ til at indføre mobilfri skole, længe før det blev moderne. Og jeg har sat Non-Violent Resistance på dagsordenen med kurser for medarbejdere, som vi nu er i gang med at udbrede til hele skolen.

I hovedbestyrelsen vil jeg bidrage med

Som mangeårigt hovedbestyrelsesmedlem med et stærkt netværk kan jeg styrke samarbejdet med vores vigtigste partnere i og omkring folkeskolen. Jeg har erfaring fra samarbejder med blandt andet Sex & Samfund, SSP og Kræftens Bekæmpelse og vil fortsat sikre, at alle relevante perspektiver bringes ind i udviklingen af folkeskolen. En stemme på mig er en stemme på:

- En positiv og fremadrettet tilgang til skoleledelse
- Ærlighed, kampgejst og højt energiniveau
- En solid faglig baggrund og et stærkt netværk

MALENE NYENSTAD

Nuværende stilling: Skoleleder på Hundested Skole

Tillidshverv:

Medlem af hovedbestyrelsen

Skolelederforeningens repræsentant i UBU – uddannelser
for bæredygtig udvikling

Skolelederforeningens repræsentant i Skolens rum – part-
nerskab om udvikling af læringsmiljøer

Jeg stiller op til hovedbestyrelsen, fordi ...

... jeg ønsker at fortsætte arbejdet med at sikre gode vilkår for alle skoleledere – både øverste ledere og mellemledere – så vi kan lykkes med vores vigtige opgave: at lede skolen til gavn for børn, medarbejdere og (lokal)samfund.

Efter tre år i hovedbestyrelsen har jeg lyst til at fortsætte arbejdet med at styrke vores muligheder for at være åndsfyrster frem for teknokrater – ledere, der kan sætte retning og skabe fællesskab. Ledelse på nye vilkår kræver ordentlige vilkår, rammer og resurser.

Jeg finder arbejdet med fremtidens fagforening spændende og vigtigt, for hvordan kan vi sikre, at vi som fagforening bliver ved med at være relevant? Vi skal også fremover sikre, at alle medlemmer, også de, der ikke arbejder i skoleledelser, føler sig taget godt af og har glæde af foreningens fællesskab og tilbud.

Mine mærkesager er

- At fastholde, at vi som ledere har en central rolle i samfundets udvikling, og at vi lokalt og nationalt står sammen om skolen.
- At styrke foreningens tilbud og fortsætte udviklingen, så de matcher medlemmernes behov.
- At afsøge mulighederne for fleksibilitet gennem hele arbejdslivet – både som seniorordning og i forskellige livsfaser.
- At bidrage til arbejdet med forpligtende fællesskaber og den igangværende debat om forældrerollen, så skolen, hjemmet og lokalsamfundet sammen tager ansvar for børns dannelse og læring.

I hovedbestyrelsen vil jeg bidrage med

Jeg kommer med erfaring fra en udkantkommune med stram økonomi og komplekse vilkår. Jeg vil bruge min erfaring til at skabe sammenhængskraft i foreningen og holde fokus på det, der styrker vores fælles opgave: at lede skolen med både faglighed og menneskelighed.

MOGENS BRAG

Nuværende stilling: Skoleleder på Strandby Skole i

Frederikshavn Kommune

Tillidshverv:

Hovedbestyrelsesmedlem

Jeg stiller op til hovedbestyrelsen, fordi ...

... jeg brænder for den danske folkeskole. Skolelederforeningen spiller en helt central rolle i den danske skoledebat og har gennem mange år arbejdet sig til den nuværende position, hvor der bliver lyttet til de synspunkter, vi har. Den position skal fastholdes. Vi skal fortsat kvalificere debatten om folkeskolen og sikre, at fornuftige synspunkter præsenteres for såvel ministre som øvrige beslutningstagere på rette tid og sted. Det vil jeg bidrage til.

Mine mærkesager er

- At bygge bro mellem folkeskolens parter.
Jeg oplever desværre, at Danmark på nogle punkter polariseres i disse år. Holdnings- og værdimæssige skel, meget forskellige økonomiske virkeligheder og en hungrende 'Breaking News'-presse giver med jævne mellemrum udfordringer i folkeskolen. Den respektfulde samtale og forståelsen for den levende vekselvirkning mellem mennesker kommer ikke af sig selv. Det kræver en vedholdende indsats.
- At understøtte arbejdet i kommuner og regionale netværk endnu bedre.
De regionale netværk er en livsnerve for hovedbestyrelsen og giver et meget brugbart indblik i, hvad der rører sig ude i landet. Men hvordan kan Skolelederforeningen i endnu højere grad understøtte den enkelte kommune med hjælp, rådgivning og redskaber til TR? Der er stor forskel mellem arbejdsvilkårene i kommunerne. Det tror jeg vi kan rokke ved med de rette tiltag.
- At sikre bredde i den politiske kontaktflade.
Indflydelse fra en forening som vores kommer via vores saglighed og politiske relationer. Jeg er optaget af, hvordan vi udvider den politiske kontaktflade, så vi får udbygget vores indflydelse, men også rustet os til et nyt politisk billede på Christiansborg, hvis det skulle ske.

I hovedbestyrelsen vil jeg bidrage med

- Solid erfaring som TR, leder og mellemleder.
- En konstruktiv og indflydelsesorienteret tilgang til bestyrelsesarbejdet.
- Politisk indsigt og erfaring som tidligere byrådsmedlem og kandidat til Folketinget.

STEFAN DULKAN GENTS

Nuværende stilling: Skoleleder på Susåskolen i Næstved Kommune

Tillidshverv:

Medlem af lokalbestyrelsen i Næstved siden 2015
Tidligere næstformand, nuværende lokalformand
Suppleant til hovedbestyrelsen – valgt ved sidste valgperiode
Indtrådte i hovedbestyrelsen i april 2025 efter udtrædelse af medlem

Jeg stiller op til hovedbestyrelsen, fordi ...

... jeg ønsker at bidrage aktivt til, at Skolelederforeningen fortsat står stærkt som den mest troværdige og fagligt funderede stemme i debatten om folkeskolens udvikling. Vi skal værne om og udbygge vores unikke position som eksperter og meningsdannere. Ikke som en forening, der brokker sig fra hjørnet, men som en konstruktiv kraft, der samler trådene og skaber løsninger til gavn for alle i og omkring folkeskolen.

Samtidig er jeg dybt optaget af lederes arbejdsvilkår. God ledelse er en forudsætning for en stærk folkeskole, men presset på ledelsesopgaven og ledelstiden vokser. Vi skal som forening arbejde målrettet for, at der er balance mellem opgaver og resurser, og dermed understøtte et bæredygtigt lederliv, også økonomisk.

Mine mærkesager er

- At sikre ordentlige vilkår og et bæredygtigt lederliv for alle ledere på vores område.
- At styrke Skolelederforeningen som en attraktiv og inkluderende forening – for mellemledere, øverste ledere, ledere på små og store skoler.
- At fastholde og udvide vores indflydelse på beslutninger om folkeskolen – med faglighed, indsigt og uden klynk. Vi er som skolelederforening folkeskolens førerhund.
- At arbejde for kvalitet i folkeskolen ved også at turde fjerne frem for blot at tilføje. Mere er ikke altid bedre, vi skal skabe plads til det, der virker.

I hovedbestyrelsen vil jeg bidrage med

Jeg har været skoleleder i 16 år og har gennem hele min levetid haft et stærkt engagement i den fagpolitiske dimension af vores arbejde. Fra lokalpolitisk interesse til et bredere fokus på de nationale rammer og vilkår for folkeskolen. Jeg brænder for at bringe denne erfaring og indsigt i spil i hovedbestyrelsen og derigennem være med til at forme en skolelederforening og folkeskole, vi kan være stolte af.

TRINE HJORTEBJÆRG MORTENSEN

Nuværende stilling: Skoleleder på Odden, Nykøbing & Egebjerg (Skole, SFO og dagtilbud)

Tillidshverv:

Kasserer for Skolelederforeningen i Odsherred 2023-
Lokalformand for Skolelederforeningen i Odsherred 2022-2023
Lokalformand for Skolelederforeningen i Kalundborg 2020-2021
Bestyrelsesmedlem i Skolelederforeningen i Kalundborg cirka 2016-2020

Jeg stiller op til hovedbestyrelsen, fordi ...

Skoleledelser over hele landet arbejder engageret og ihærdigt på at skabe de bedste rammer for elevernes læring, udvikling, dannelse og trivsel, og det er derfor vigtigt, at hele ledelsesgruppen har gode vilkår i deres arbejdsliv.

Vi arbejder i et felt med stor opmærksomhed – mange vil noget med folkeskolen, og det er godt, for vi er alle sammen medskabere af den bedste folkeskole. Men det er samtidig også vigtigt, at vi fortsat har et blik på, hvordan vi sikrer, at der nu og fremadrettet er gode betingelser for at bedrive god og konstruktiv ledelse ind i denne virkelighed.

Jeg stiller op til hovedbestyrelsen, fordi jeg er optaget af, hvordan vi sammen skaber de bedste ledelsesvilkår for skoleledelse af hensyn til vores kerneopgave samt den fortsatte udvikling af vores folkeskole. Jeg er også optaget af, hvordan vi gennem Skolelederforeningen kan være med til at sikre, at skoleledelse fortsat vil være et attraktivt valg.

Mine mærkesager er

- Arbejdsvilkår og rammer for god ledelse i en stærk folkeskole.
- Det gode og langtidsholdbare lederliv.

I hovedbestyrelsen vil jeg bidrage med

Jeg vil kunne bidrage med et alsidigt blik ind i skoleledelse, idet jeg både har siddet som skoleleder på landsbyskole, viceskoleleder og skoleleder på en mellemstor folkeskole samt som skoleleder for matrikelskoler. Jeg er god til at arbejde på de indre linjer og arbejde med udvikling af strategier. Derudover har jeg tidligere siddet som lokalformand i Kalundborg Kredsen samt i Odsherred Kredsen og nu som kasserer i Odsherred. Jeg har derved et blik ind i de muligheder og udfordringer, som de forskellige strukturer bringer med sig, samt god erfaring fra bestyrelsesarbejdet lokalt.

Sørg for rettighederne – før musikken spiller

Få en aftale om digital kopiering
af musik i undervisningen

**Mød os på
Skoleledernes
Årsmøde**

**30. - 31. oktober
i Bella Centeret**

Brug musik i undervisningen – helt uden bekymringer

Bruger du og dine elever kopier af musik i projekter eller til fremlæggelser i klassen? Så skal jeres undervisningsinstitution have en aftale med rettighedshaverne gennem Copydan AVU-medier.

En aftale om musik til læring giver jer mulighed for at kopiere, dele og bruge ophavsretligt beskyttet musik i undervisningen – med rettighederne på plads.

Scan QR-koden og få
mere information om
Musikaftalen.

Hvad kalder vi det, der sker i skolegården?

Der er blevet talt så meget om vold i folkeskolen, at undervisningsministeren nu har sat en undersøgelse i gang. Hvad dækker det egentlig over, det, vi ser, og hvad skal vi kalde det? Tre skoleledere sætter her ord på deres erfaringer, bekymringer og håb for det, der kommer ud af arbejdet.

— **Vold er et stærkt ord.** Men det er også det ord, der i stigende grad bliver brugt om det, der sker i nogle af landets skolegårde og klasselokaler. Elever, der skubber, slår, spytter, truer – og lærere og ledere, der står med ansvaret for at gribe ind og passe på både dem, der gør skade, og dem, der bliver ramt.

Emnet er smittet af på finanslovsforslaget, hvor regeringen ønsker at afsætte penge til at udarbejde en model for fysisk indgriben i folkeskolen. Og på foranledning af Folketingets Børne- og Undervisningsudvalg har regeringen – via Børne- og Undervisningsministeriet – igangsat en landsdækkende undersøgelse, der skal kortlægge, hvad der foregår. Hvor ofte det sker, hvilke typer af vold der udøves, konsekvenser af volden, hvem der udøver volden – og hvorfor. Målet er at få bedre data og mere viden, så kommuner og skoler kan sætte bedre og tidligere ind.

Lige nu er ministeriet i dialog med VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd – om gennemførelse og indhold af undersøgelsen. Man forventer, at de første resultater ligger klar i løbet af efteråret, og hele undersøgelsen i primo 2026.

Men undersøgelsen rejser også vigtige spørgsmål. Er det overhovedet 'vold', vi ser? Hvad betyder det for vores måde at forstå børn og deres adfærd på? Og hvordan taler vi om det uden at gøre problemerne større – eller usynlige? ➤

➤➤ Nogle gange er de voksnes sprog mere følelsesladet end børns

JESPER LYKKEGAARD
SKOLELEDER PÅ TRØRØDSKOLEN

➤➤ Der er tale om udadreagerende adfærd

ANJA KJELDERGAARD ATHAR
DISTRIKTSSKOLELEDER PÅ
GRØNNEVANG SKOLE

➤➤ Vi har i den grad brug for viden

KIM STENHOLM PAULSEN
SKOLELEDER PÅ LUNDEHUSSKOLEN

Forhåbentlig åbner undersøgelsen op for en bredere forståelsesramme

Slåskampe, skub, spark, uacceptabel fysisk kontakt, vold mellem børn, eller hvad vi kalder det, har eksisteret, lige så længe folkeskolen har eksisteret. Vi skal bare huske på, at når vi omtaler det som vold, så forstås vold i en strafferetlig forstand, men de her børn er for langt de flestes vedkommende under 15 år og dermed straffrie. Der kan være hændelser, der er af så alvorlig karakter, at man som skoleleder vælger at sanktionere via ordensbekendtgørelsen eller melde det til politiet, og der kan godt være nogle handlinger, der er så voldsomme, at hvis det var ude i samfundet blandt voksne, så ville de måske høre under det strafferetlige system, men her er det ikke vold i strafferetlig forstand, og derfor skal det heller ikke håndteres som sådan. Vores redskaber er pædagogiske, didaktiske, psykologiske og relationelle kompetencer.

Jeg har både her på skolen og på mine tidligere arbejdspladser haft enkelte hændelser, som er blevet meldt til politiet – en proces, der har været lige så belastende for offeret som for gerningsmanden.

Et kompliceret emne

Nogle undersøgelser viser øget vold, og vi skal tage det alvorligt, at nogle elever oplever vold i den danske folkeskole. Her på skolen har vi også nogle få hændelser af uacceptabel fysisk karakter.

Jeg hilser samtalen om 'vold' i skolen velkommen, men det er et kompliceret emne, som kræver nogle nuancer, fakta, viden og forståelse for det samfund, vi lever i. Så jeg håber, at undersøgelsen vil åbne op for en bredere forståelsesramme – en dybdeforståelse af, hvorfor nogle børn reagerer, som de gør, og

en samtale om, hvad vi kan gøre for at forebygge og håndtere de her hændelser.

Jeg mener, det er vigtigt, at når vi møder overskrifter i medierne som overgreb, vold og chikane, så er det et voksensprog, hvormed vi også dimensionerer problemets omfang ud fra en voksenforståelse. På den måde bliver de voksnes sprog rammesættende for, hvordan man forstår vold i skolen, men vi skal huske at forstå hændelserne ud fra et børneperspektiv også. Nogle gange er de voksnes sprog mere følelsesladet end børns i deres fortællinger om de hændelser, der sker i skolen. Børn kan godt være i et miljø, hvor de bliver uvenner, og den vold, de slåskampe eller den fysiske kontakt er en træningsbane. Det at være i konflikt er helt naturligt for børn, og børn handler i affekt med slag og spark, fordi de ikke er færdigudviklede. Det er ikke i orden at blive slået i hovedet eller på kroppen, men man må også forstå, at det er en del af en dannelsesproces for børnene.

Frygt for øget polarisering

Vi har brug for en politisk konsensus om, hvordan vi passer på skolen som en stabil, bærende samfundsinstitution, og man kan godt have den bekymring, at undersøgelsen af vold i skolen vil øge polariseringen i den offentlige debat, så den bliver endnu mere sort/hvid. Som skoleleder er jeg et vidne på, hvad der sker i skolen, så jeg forsøger at nivellere og nuancere, for den offentlige debat skal være fair og på et oplyst grundlag. ■ ➤

Jesper Lykkegaard er skoleleder på Trørøds skolen i Rudersdal Kommune. Skolen har omkring 110 medarbejdere og 1.000 elever fra 0. til 9. klasse. Skolen ligger i et resursestærkt område med mange højtuddannede og har en høj socioøkonomisk score. Skolen har omkring 10 % tosprogede – primært børn af expats og nogle ukrainske flygtninge.

Vi skal væk fra de forsimplede replikker og forståelser

Som skole er det vigtigt at bruge den præcise betegnelse, og der er tale om udadreagerende adfærd. Vold taler vi om i et strafferetligt system, mens vi i det pædagogiske system taler om udadreagerende adfærd. Jeg mener ikke, man kan bruge ordet vold om noget, et barn gør, medmindre det er noget, barnet har planlagt. Meget af det, der i offentligheden bliver kaldt vold i skolen, er udadreagerende adfærd. Elever, der agerer i afmagt og på frustrationer, som de mangler strategier til at komme ud af. Jeg siger på ingen måde, at det er OK, at nogen er udsat for udadreagerende adfærd, men det er en del af børns udvikling at lære at agere i afmagt, og når man bruger ordet vold, undlader man at tage højde for, at børn ikke er færdig-groede som mennesker.

Lige nu ser vi mere udadreagerende adfærd, og det er naturligvis ikke meningen, at man skal gå i skole eller på arbejde og blive slået, bidt eller sparket, så vi skal ikke negligere hændelserne, men være præcise på, hvad der sker, og så handle derefter.

Vi skal arbejde med børns socialisering

Som jeg ser det, vokser antal hændelser på grund af et samspil af flere ting. En af grundene er, at vi har en anden elevgruppe i dag og en ny generation af forældre, og mange børn har virkelig brug for at få trænet deres evner til at indgå i et fællesskab og brug for at blive trænet i ikke at få opfyldt alle deres behov, så snart de opstår. Så vi skal væk fra et meget individuelt syn på børn, og så skal voksne – lærere, pædagoger, forældre – i fællesskab arbejde med børns socialisering. For hvis børn ikke kan udsætte deres behov og tilpasse sig noget, vi alle gør i fællesskab, så kan resultatet være, at de laver uro, bliver frustrerede, slår og sparker.

Her på skolen fik vores ene afdeling i 2022 et påbud fra Arbejdstilsynet om at sikre, at

risikoen for vold og trusler blev forebygget. Siden har vi på alle afdelinger arbejdet ihærdigt med at registrere alle episoder – både fysiske og psykiske – så vi kan se en udvikling og håndtere sagerne. Vi har arbejdet med forebyggelse, herunder konfliktneutrering, og så har vi lavet en helt ny måde at drive skole på. Vi er gået tilbage til kernen og har fordelt tidligere supplerende resurser fast ud i de enkelte klasser, så der er to lærere/pædagoger i flest mulige timer på alle klassetrin. Den indsats viser indtil videre en effekt.

Brug for flere sprog

Viden er vigtig, så jeg håber, at undersøgelsen kan lave en kortlægning, så godt som det kan lade sig gøre, så vi kan blive oplyste. Man kunne også godt håbe, at undersøgelsen ville få os væk fra de forsimplede replikker og forståelser, for det her er meget mere komplekst end det. Hvis vi ikke kommer væk fra det forsimplede billede, bliver undersøgelsen i bedste fald ligegyldig, og i værste fald kan den gøre skade, hvis det ender med, at politikerne tror, at de alene kan straffe sig ud af den måde, børn agerer på. Vi er nødt til at arbejde pædagogisk med den her udfordring også.

Min bekymring kan være, at skolevæsenet kommer til at knække over, så nogle skoler eller kommuner alene vil arbejde med konsekvens og straf – og andre meget pædagogisk. Men vi er nødt til at bruge flere sprog, og straf er ikke udviklende. ■ ➤

Anja Kjeldergaard Athar er distriktsskoleleder på Grønnevang Skole i Hillerød Kommune. Skolen har omkring 150 medarbejdere og 750 elever fra 0. til 9. klasse – heraf omkring 100 elever i to specialklasserækker. Skolen har tre afdelinger og ligger i et blandet distrikt med familier fra forskellige sociale lag. Omkring 30 % af eleverne er tosprogede – heraf 21 % af ikkevestlig herkomst.

Vi presser et strafferetligt paradigme ned over børn

Jeg håber, at undersøgelsen kan være med til at nuancere debatten og give en forståelse for omfanget, for lige nu diskuterer vi ikke ud fra reelle ting. Det lyder, som om folkeskolen er præget af rigtig meget vold, og det er ikke korrekt. De fleste dage foregår i ro og harmoni, og selvom alle er enige om, at udadreagerende adfærd – eller hvad vi skal kalde det – er stigende, så er det et fåtal af eleverne, der udøver vold.

For er det vold, når to syvårige river og kradser hinanden i en konflikt, eller der sker en hård skuldertackling i fodbold? Ved at bruge ordet vold presser vi et strafferetligt paradigme ned over børn, vi lægger en intention bag og glemmer at tage højde for børns udvikling, umodne nervesystemer og manglende sproglig og følelsesmæssig modenhed.

Voldsomme hændelser

Det er langt bedre at bruge betegnelsen 'voldsomme hændelser'. Her på skolen har vi de sidste tre-fire år arbejdet intensivt med registrering af 'voldsomme hændelser' – både de voldsomme og de mindre voldsomme. Vi registrerer både de fysiske og de psykiske hændelser og inden for kategorierne slag, spark, overfald, chikane, afmagt, grænseoverskridende sprog og mobning. Det gør vi for at få viden om hændelserne og for at arbejde med, hvordan vi kan håndtere episoderne, og hvordan de kan forebygges. Selvom vi har meget få af de voldsomme hændelser, blev vi stemplet som topscorer i 'skolevold' i Berlingske Tidendes artikelserie om forråelse på landets folkeskoler, fordi de havde bedt om aktindsigt hos Arbejdstilsynet, og alt bliver puttet ned i den samme kasse, og dermed bliver det ikke et retvisende billede. Vi havde 554 hændelser registreret i 2024, men kun to af dem var voldsomme hændelser.

Netop risikoen for, at det hele bliver blandet sammen i én stor pærevælling, er en af mine bekymringer omkring undersøgelsen, for det er så forskelligt, hvad skolerne registrerer og hvordan. Så jeg håber, at der i undersøgelsen vil indgå kvalitative interviews med blik for nuancer.

Som at tisse i bukserne

Min frygt er, at undersøgelsen vil gøre problemet større, end det er, så for eksempel et skulderskub i fodbold bliver registreret som vold, og at man fra politisk side vil bruge undersøgelsen til særlige kæpheste – for eksempel ved at anlægge et voksensyn og et strafferetligt perspektiv på hændelserne og have fokus på straf, sanktioner, konsekvenser og udsmidning af børn.

Vi er nødt til at tale om, at der er voldsomme hændelser, og at der nogle steder er et voldsomt arbejdsmiljø – men ud fra den kontekst, at vi har med børn at gøre.

Ellers vil det være som at tisse i bukserne. Hvis et resultat af undersøgelsen bliver en stramning af ordensbekendtgørelsen, hvor vi skal til at smide flere børn ud, hvor skal de børn så cirkulere hen? Til naboskolen? Så kan de sende børn til os. Resultatet vil blive en gruppe børn, som ingen vil tage sig af, og jeg ved af erfaring herfra, at der står bander ude på gaden, som rigtig gerne vil tage sig af dem. Så vi har i den grad brug for viden, så vi derudfra kan få en god, nuanceret debat og tale løsninger. ■

Kim Stenholm Paulsen er skoleleder på Lundeusskolen i Emdrup i Københavns Kommune. Skolen har omkring 120 medarbejdere og 600 elever fra 0. til 9. klasse – heraf omkring 90 elever i en specialklasserække. Skolen ligger i et blandet distrikt med familier fra forskellige sociale lag – det er dog primært familier med lav socioøkonomisk score, der vælger skolen. Omkring 37 % af eleverne er tosprogede – stort set alle af ikkevestlig herkomst.

ANNONCE

AVA

Audio-/Visuel Afskærmning

Mellemformer, Nest-klasse eller Teacch metoden?

AVA giver nye muligheder for inklusion af sårbare elever!
-også i det almindelige klasselokale!

Læs mere om **AVA**, en skoleleders erfaring
og teknisk data på frdev.dk eller scan QR-koden
Funder Development - 72 11 10 10 - info@frdev.dk

Vi har brug for lovgivning, der understøtter tidlige indsatser i børnenes fællesskaber

Af **Anne Vang Rasmussen**, rektor på Københavns Professionshøjskole og formand for den lovforberedende ekspertgruppe på inklusionsområdet

— **Uddannelses-Danmark** har i den seneste tid drøftet vores ministers syn på forældres børneopdragelse eller mangel på samme. Lige om lidt går forhandlingerne om eventuel ny lovgivning på inklusionsområdet i gang. Hvor jeg håber, at de to ting ikke bliver rodet sammen.

Jeg har haft fornøjelsen af at være formand for den lovforberedende ekspertgruppe omkring inklusion, som har skullet foreslå konkrete lovændringer omkring skolefravær og specialiseret undervisning. Vores afsæt har været, at hvis den almene folkeskole skal være for flere børn, skal politikerne ændre de lovgivningsmæssige rammer, så skolens dygtige professionelle har de bedst mulige betingelser for det tidlige forebyggende arbejde med børnene. Uanset hvilke livsbetingelser børnene så i øvrigt har med sig derhjemmefra.

Lad mig starte med skolefravær. Det allervigtigste greb i vores anbefalinger handler om skolens forpligtelse til at arbejde med det læringsmiljø, som en elev med svag eller manglende skoletilknytning vender tilbage til. Vi har udviklet en model for styrket indsats mod bekymrende fravær med helt konkrete nye lovgivningsmæssige forpligtelser.

Mens modellen betyder nye forpligtelser for skolens ledelse og personale, foreslår vi også en række lettelser. De handler primært om, hvordan sygeundervisning er tilrettelagt. I dag skal der efter 15 dages fravær i et kvartal så vidt muligt tilbydes sygeundervisning af faglæreren i barnets hjem. Det er virkelig svært i virkelighedens verden. Så vi foreslår, at fraværundervisning kan varetages af andre end elevens egne lærere, kan foregå på små hold og også online.

Det andet område, som ekspertgruppen har beskæftiget sig med, er specialiseret undervisning. De

nuværende regler binder for mange resurser til skrivebordsarbejde. Hvis en elev har et støttebehov på over ni timer ugentligt, skal der i dag laves en pædagogisk-psykologisk vurdering. Jeg talte med en skoleleder, der kaldte dem for 'dårligdomsbeskrivelser', hvor barnet beskrives med problebrillerne på. Samtidig med at vi egentlig ønsker os noget helt andet. Nemlig at lave indsatser, der tager udgangspunkt i barnets styrker og potentialer.

Vi foreslår slet og ret at afskaffe ni-timers-reglen. Vores forslag vil betyde, at der ikke længere behøver at foreligge en pædagogisk-psykologisk vurdering ved tildeling af støtte i almenmiljøet. Til gengæld foreslår vi at indføre en ny, pædagogisk-didaktisk handleplan for elever i social og faglig mistrivsel. Den nye type handleplan adskiller sig fra den udvidede meddelelsesbog ved at beskrive fremadrettede indsatser i stedet for bagudrettede indsatser. Der stilles også krav om opfølgning mindst hver tredje måned, og PPR skal inddrages, hvis der ikke er viden og kapacitet på skolen til at arbejde med problemstillingen.

Fælles for vores forslag er, at der skal bruges flere resurser på det tidlige forebyggende arbejde. Til gengæld foreslår vi at lette arbejdet med de pædagogisk-psykologiske vurderinger, herunder også at afskaffe kravet om en ny vurdering i forbindelse med de årlige revisitationer. Det betyder, at vi flytter det lovgivningsmæssige fokus fra at vurdere enkeltbørn til handlinger omkring børnene.

Inklusion handler ikke om lovgivning alene. Men lovgivningen sætter vigtige rammer for arbejdet. Jeg håber, at politikerne vil omsætte forslagene til rigtig, skinbarlig virkelighed. ■

Indlægget er udtryk for skribentens holdning.

Almenskole får midler til at investere i Nest-inspirerede klasser

En økonomisk omfordeling giver Søren Kanne-skolen på Norddjursland mulighed for at investere i inklusion.

På tredje år arbejder skolen med Nest-inspirerede klasser, og det har betydet, at langt færre elever kommer i specialtilbud. Men den økonomiske omfordeling trækker penge ud af specialtilbuddene.

■ Af **Mona Samir Sørensen** | Foto **Caroline Jessen**

— **Jo flere elever almenskolen** beholder på skolen, jo flere penge har skolen at gøre godt med. Sådan er tildelingsmodellen i Norddjurs Kommune ligesom mange andre steder kort fortalt.

Men den takst, som en almenskole i Norddjurs Kommune skal betale til kommunen, når de sender en elev til specialtilbud, bliver nu sat ned. Hidtil har beløbet været cirka 200.000 kroner, men fra dette skoleår og fremover er taksten sat ned til 150.000 kroner. Provenuet kan skolen beholde, men pengene er øremærket til forebyggende arbejde med de elever, som har særlige behov eller udfordringer.

- Taksterne har fået alment skolerne til at bløde de sidste mange år, for vi har fået flere og flere, der er blevet henvist til kommunens specialskole eller specialklasser, siger skoleleder Jacob Hørlyk fra Søren Kanne-skolen.

Derfor blev ideen om at arbejde langt mere forebyggende i alment skolen, og helst så tidligt som muligt, født i dialog med Norddjurs Kommunes skoleforvaltning. Politikerne i Børneudvalget bad forvaltningen

belyse, hvordan man kunne styrke alment området ud fra en udgiftsneutral betragtning – altså en såkaldt nulsumsløsning, og i foråret 2023 blev et såkaldt § 17 stk. 4-udvalg nedsat til formålet.

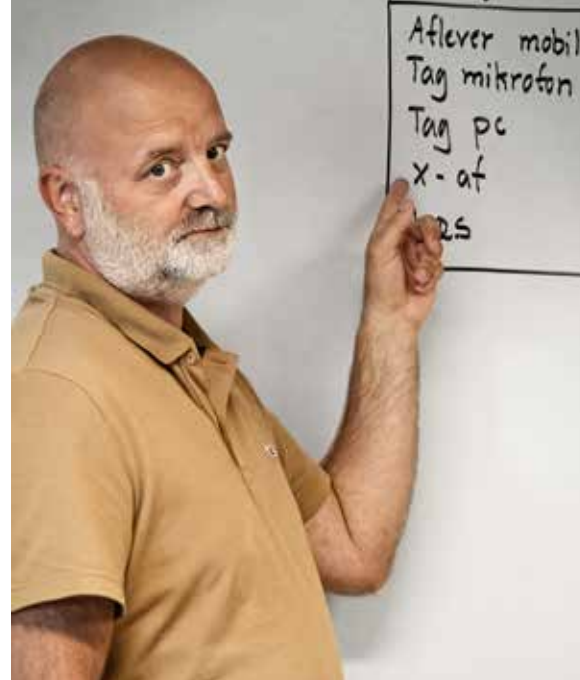
Midlerne øremærket til inklusion

Efterfølgende bestilte politikerne en analyse af takst- og serviceniveauet med henblik på at flytte midler fra specialområdet til alment området, fortæller skole- og dagtilbudschef i Norddjurs Kommune Thomas Olesen.

- Vi kunne jo se den spiral, at flere og flere børn fik et specielt undervisningsbehov. Ud over omkostningerne fik det os også til at tænke over, om vi mon gjorde det rigtige for de børn. Så intentionen i dag er at stoppe den spiral og give folkeskolerne økonomi og frihedsgrad til at lave et skoletilbud for så mange børn som muligt, siger Thomas Olesen.

Indeværende år og næste år bruges til implementering af det nye takstsystem, der altså omprioriterer midler fra specialområdet til alment skolerne. ♦

ØKONOMIEN BAG OMFORDELINGEN AF MIDLER I NORDDJURS KOMMUNE

Der omprioriteres midler fra specialundervisningen til skolerne ved en indfasning af nye takster over to år. For kommunens specialskole, Djurslandsskolen, betyder det et tab på mellem otte og ni millioner kroner over de to år. Disse midler bliver al- lokeret videre til almenskolerne. Det vil for specialskolen med- føre nedskæringer på blandt andet lejrskoler/hytteture, svøm- metimer, pædagogiske dage/kompetenceudvikling. Det forventes, at specialskolen undgår afskedigelser af faste med- arbejdere, da reduktionen findes ved naturlig afgang og ved at undlade at genansætte pædagogmedhjælpere.

Almenskolerne vil derudover også hente et provenu på cirka ni millioner kroner på en lavere takst for en plads i kommunes spe- cialklasserækker ud fra de nuværende elevtal.

Kommunalbestyrelsen har desuden fra i år afsat fem millioner kroner årligt til to-voksen-timer i indskolingen som varige midler samt tre millioner kroner i 2025 til at understøtte yderligere in- klusionsinitiativer, så skolerne kan igangsætte eksempelvis Nest-klasser, inden det fulde provenu er frigivet.

Kilde: Børne- og dagtilbudschef Thomas Olesen, Norddjurs Kommune.

Den omprioritering, vi nu har fået mulighed for at bruge til forebyggende arbejde, bliver ikke kun brugt på de mindste klasser. Der er flere årgange, hvor vi i år har prioriteret blandt andet sam-undervisning og flere timer til vejledere, og vi har haft mulighed for at oprette tre Nest-klasser. Hvis det ikke var for omprioriteringen, så havde vi kun oprettet en, siger skoleleder Jacob Hørlyk.

♦ - Midlerne skal geninvesteres i inklusionstiltag. Det kan for eksempel være mellemformer, co-teaching eller Nest-inspirerede klasser, som Søren Kanne-skolen arbejder med, siger Thomas Olesen.

Derudover har kommunalbestyrelsen fra i år afsat fem millioner kroner årligt til to-voksen-timer i indskolingen som varige midler samt tre millioner kroner i 2025 til at understøtte yderligere inklusionsinitiativer, så skolerne kan igangsætte eksempelvis Nest-klasser, inden det fulde provenu er frigivet.

Gode erfaringer at bygge på

Søren Kanne-skolen har cirka 1.175 elever fordelt på fire adresser i henholdsvis Trustrup og Grenaa.

I år starter skolen to 0. klasser og en 7. klasse op som Nest-inspirerede klasser og har desuden en 1. klasse, en 2. klasse og en 8. klasse, der er Nest-inspirerede. Arbejdet med Nest-inspireret pædagogik startede reelt i 2023-2024, hvor skolen havde mulighed for at prioritere mindre klasser på grund af

det samlede elevtal. Indtil videre har erfaringerne været meget positive, ifølge skolens leder, Jacob Hørlyk. Således er der ingen af de elever med særlige behov, som er kommet i en Nest-inspireret klasse, der er blevet flyttet til specialtilbud. De går alle på skolen, og næste år er det målet, at alle elever i den nuværende 8. klasse kan bestå afgangsprøven i 9. klasse.

- For os er det et succeskriterium, at så mange elever med særlige behov som muligt kan få en skolegang i almenskolen, hvor de kan spejle sig i de andre elever og kan deltage i fagene på en anden måde end i en specialklasse. Specialklasser kan godt være lidt for isolerende, siger skoleleder Jacob Hørlyk.

Indsatsen starter i børnehaven

Han påpeger, at man i Norddjurs Kommune kan se, at hele 80 % af de elever, som har været i specialtilbud i grundskolen, er uden uddannelse eller job, når de fylder 25 år.

- Så både for eleverne og samfundsøkonomisk kan vores arbejde forhåbentlig være

med til at gøre noget ved den udvikling, siger Jacob Hørlyk.

Skolens Nest-inspirerede klasser har cirka 15 elever, hvoraf cirka en tredjedel har en diagnose eller et særligt behov eller er lige på kanten til at have en diagnose eller et særligt behov, der kunne have ført til et specialtilbud, forklarer Jacob Hørlyk.

Processen med at udvælge eleverne starter allerede i børnehaven, hvor ledelse og medarbejdere fra skolen taler med psykologer fra PPR, som har indblik i børnehalebørnene, samt med pædagogerne i børnehaven.

- Vi taler om de børn, hvor der i forvejen er en eller anden form for bekymring, siger Jacob Hørlyk og forklarer videre:

- Når vi har talt med alle parter, går jeg i gang med at vurdere, hvilket tilbud der vil passe bedst til det enkelte barn, når det skal starte i skole.

Jacob Hørlyk taler derpå med forældrene, blandt andet om muligheden for at lade barnet starte i en Nest-klasse – med

færre elever og klar struktur – som alternativ til et specialtilbud.

- Det er ikke nødvendigvis kun børn med en diagnose. Det kan også være børn, hvis sprog ikke er helt udviklet, eller børn, som har brug for mere struktur, siger Jacob Hørlyk.

Netop struktur, genkendelighed og gentagelse er nogle af grundstenene i de Nest-inspirerede klasser. Den oprindelige model, som stammer fra New York University i USA, retter sig mod børn med autisme, men på Søren Kanne-skolen omfatter klasserne børn med alle mulige forskellige diagnoser eller udfordringer.

Klassestørrelsen er typisk mellem 12 og 15 elever, men kan variere efter behov under hensyntagen til skolens økonomi.

I 7. klasse bliver alle klasser på årgangen opløst og blandet på kryds og tværs. I processen taler de afgivende lærere med lærerne på overbygningen, og der kommer desuden input fra vejlederne, AKT-lærerne og eleverne selv. Derpå bliver klasserne dannet på ny, og de kan variere meget i størrelse.

- I år har vi en 7. og en 8. klasse med 15-16 elever, og så har vi andre klasser med 23-24 elever. Ingen af de elever, som i år havde mulighed for at forlade deres Nest-klasse, har ønsket det. De vil alle sammen gerne blive i klassen, fortæller Jacob Hørlyk.

Klasserne fungerer på lige fod

Modsat specialklasser indgår de Nest-inspirerede klasser stadig som almindelige klasser på årgangen og deltager dermed også i fælles aktiviteter, idræt, og hvad der ellers foregår på tværs af klasserne på årgangen. At eleverne er en del af det store fællesskab i almenskolen, har stor værdi, mener Jacob Hørlyk:

- Jeg tror, det har stor betydning for eleverne, at de ikke bliver isoleret fra resten af skolen. Inde i klassen har de lidt andre forhold, men ellers skal de jo fungere på de samme vilkår som alle andre på deres årgang.

To specialklasser er blevet nedlagt, siden Søren Kanne-skolen begyndte at arbejde med Nest- pædagogikken.

- Den omprioritering, vi nu har fået mulighed for at bruge til forebyggende arbejde, bliver ikke kun brugt på de mindste klasser. Der er flere årgange, hvor vi i år har prioriteret blandt andet sam-undervisning og flere timer til vejledere, og vi har haft mulighed for at oprette tre Nest-klasser. Hvis det ikke var for omprioriteringen, så havde vi kun oprettet en, siger Jacob Hørlyk.

Men der vil stadig være behov for specialklasser på skolen, og der vil også stadig være behov for at visitere børn til kommunens specialskole, Djurslandsskolen, vurderer skolelederen.

Specialskolerne betaler gildet

Det ændrer dog ikke ved, at specialskolen og specialskoleområdet mister en del af deres hidtidige midler, da de bliver allokeret til almenskolerne. Det giver selvsagt nogle panderynker, fortæller Mette Hørlyk, afdelingsleder på skolen Børneby Nord i Norddjurs Kommune. ➤

♦ - De, der bliver tilbage i specialtilbudet, vil nok opleve en kvalitetsforringelse, siger Mette Hørlyk, som desuden er formand for Skolelederforeningens lokalforening i Norddjurs Kommune.

Her refererer hun blandt andet til, at der på specialskolen vil være færre professionelle i klasserummet, fordi en række pædagogmedhjælpere ikke bliver genansat, samt at der generelt vil komme flere elever i specialklasserne.

Men når det er sagt, så er hele denne manøvre med at slanke specialområdet og løfte almenområdet en nødvendighed, mener hun.

- Vi er nødt til at tage dette skridt, for vi kunne jo se i Norddjurs Kommune, at flere og flere penge endte i specialtilbudene, fordi vi blev nødt til at visitere

flere og flere børn, alene fordi almenskolen ikke havde resurser til at give disse børn et relevant skoletilbud, siger Mette Hørlyk.

Samlet set er hun godt tilfreds med den valgte model med Nest-inspirerede klasser og andre inklusionstiltag i almenskolerne, samtidig med, at man bevarer specialtilbud til de børn, der vitterlig har behovet.

- Jeg tror på det forebyggende arbejde i almenskolen, så flest mulige børn kan være i folkeskolen. Og jeg kan godt lide pointen ved Nest-pædagogikken: Hvis det, man gør, ikke virker på barnet, må man gøre noget andet. Det er en tænkning og en tilgang, som jeg tror vil vinde mere og mere indpas i skolen, siger Mette Hørlyk. ■

NEST-INSPIREREDE KLASSE PÅ SØREN KANNE-SKOLEN

Skolen har arbejdet med Nest-inspirerede klasser siden skoleåret 2023-24. I dette skoleår har de Nest-klasser på fem årgange.

Nest-klasserne har typisk 15 elever, hvoraf cirka en tredjedel har en diagnose eller et særligt behov eller er lige på kanten til at have en diagnose eller et særligt behov, som kunne have ført til et specialtilbud.

Der er altid to voksne i klassen og en fast tilknyttet PPR-psykolog. Til og med 3. klasse varetages undervisningen af en lærer og en pædagog, men derefter er det typisk to lærere, som har opgaven med at tilrettelægge og gennemføre en undervisning med struktur, tryghed, gentagelser og genkendelighed, som skal fungere for alle eleverne.

Nest-pædagogikken bygger på nogle grundlæggende værdier om, at børn bør lære og udvikle sig sammen, og har det udgangspunkt, at hvis barnet ikke lærer på den måde, vi underviser det på, så må vi undervise på en måde, så det lærer. Det er altså lærerens kompetencer og evner, der er i spil, i stedet for at man vurderer, hvad et barn ikke kan.

Lærerne på Søren Kanne-skolen har ikke været på decideret efteruddannelse, men de har været på besøg på Katrinebjergskolen i Aarhus, som i 2016 var den første i Danmark til at implementere Nest-pædagogikken.

Lærerne har også brugt tid på at læse fagbøger og kan desuden løbende sparre med de PPR-psykologer, som er tilknyttet klasserne. Fra dette skoleår bliver der desuden oprettet et netværk for de involverede lærere på tværs af skolens tre afdelinger, så de kan sparre med hinanden. Nogle af pædagogerne er tidligere specialpædagoger og bringer deres erfaringer med ind.

Kilde: Søren Kanne-skolen.

NEST-PÆDAGOGIK

Står for Networking, Enrichment, Socialisation and Transition og er et skoleinklusionsprogram til børn med autisme udviklet i USA, der arbejder på at opheve skellet mellem special- og almenområdet.

Grundlæggende værdier:

- Børn er mere ens end forskellige og bør lære og udvikle sig sammen.
- Hvis børn ikke lærer på den måde, vi underviser dem, må vi undervise dem på en måde, så de lærer.

Klasserne:

- 16 elever, heraf fire med autisme.
- To voksne, der underviser efter en struktureret to-lærer-model.
- En fysisk indretning, der understøtter trivsel, læring og udvikling for alle elever.
- En tydelig specialpædagogisk didaktik for alle elever.
- Struktur, ro og gentagelser i hverdagen.

I Danmark blev de første Nest-klasser implementeret i 2016 på Katrinebjergskolen i Aarhus.

Kilder: Søren Kanne-skolen, Aarhus Kommune, Katrinebjergskolen, Undervisningsministeriet.

Indfri din drøm

FORBRUGSLÅN

– lav rente og
nul gebyrer

Står en ombygning af boligen, nye møbler eller en rejse højt på ønskesedlen?

Tjenestemændenes Låneforening formidler billige forbrugslån til de tilsluttede organisationers medlemmer.

Vores variable rente er blandt markedets laveste. Lånet har desuden ingen skjulte omkostninger eller gebyrer.

Siden 1907 har vi tildelt lån til mange typer af ønsker og behov. Måske kan vi også hjælpe dig.

Lån op til 50% af din faste årsløn, hvis du er låneberettiget.

Se lånebetingelserne og beregn nemt dit lån på tjlaan.dk

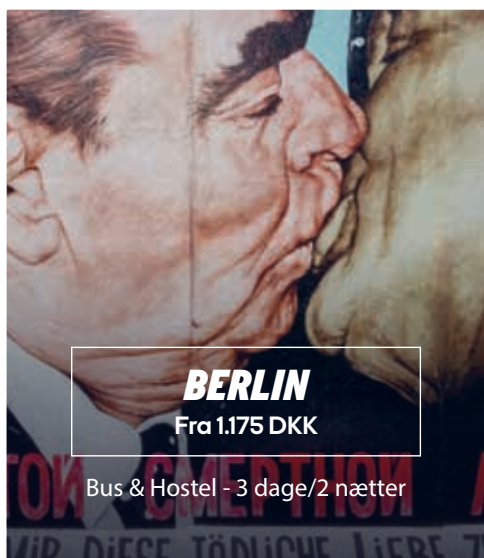
Er planlægningen af studierejsen
en rigtig tidsrøver?

MERE OVERSKUD TIL LÆREREN OG MERE UDBYTTTE FOR ELEVERNE

Det kræver tid og ressourcer at planlægge en studierejse til udlandet.

KILROY gør det nemt! Vi tager hånd om alt fra destinationen, overnatning og transport til aktiviteter og praktiske detaljer - uden at overskride dit budget!

Se flere priser og
destinationer:

BERLIN

Fra 1.175 DKK

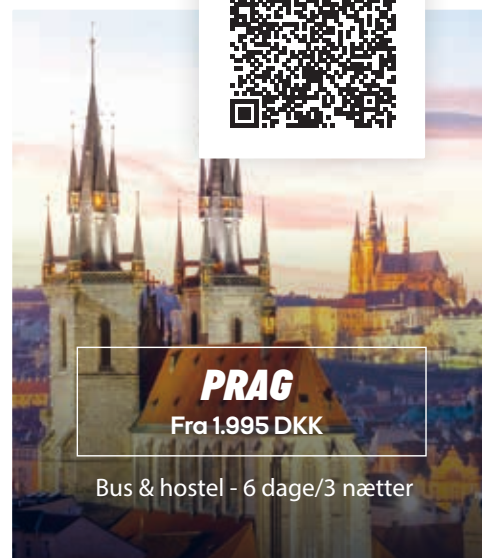
Bus & Hostel - 3 dage/2 nætter

LISSABON

Fra 3.495 DKK

Fly & hostel - 5 dage/4 nætter

PRAG

Fra 1.995 DKK

Bus & hostel - 6 dage/3 nætter

Ring til os på: +45 70 22 05 35

grupperejser@kilroy.dk

www.kilroy.dk/studieture

★★★★★ på Trustpilot

Ovenstående priser er fra-priser i kr. pr. person og inkluderer transport, overnatning, 24 timers vagttelefon og afgift til Rejsegarantifonden. Vi tager forbehold for prisændringer.

KiLROY

Ledelsespoesi

Alt på RØDT

I en tid med rekrutteringskrise
og fastholdelseskriser
og faglig kompetencekrise
og forældresamarbejdskrise
og post-coronakrise
og biodiversitetskrise
og nærværskrise
og fødevarekrise
og energikrise
og sikkerhedspolitisk krise
og befolkningsaldringskrise
og global ulighedskrise
og klimakrise
og mental skrøbelighedskrise
og prioriteringskrise

i den krisetid
har vi brug for lederen der sætter alt på RØDT:

står klippefast i visheden om
at hun kan påvirke samtlige ubalancer
i sit mikrokosmos.

Illustration iStock og Vanle+Nikolaisen

Af **Charlotte Larsen**,
Selvstændig ledelsesrådgiver
i den offentlige sektor.

Udgav i 2023 digtsamlingen
Det værste og det bedste i mit
liv som leder.

www.mondays.dk

Vi svigter eleverne, hvis vi ikke stiller krav

De elever, der kommer på Ungdomscenter Knudmosen (stu), har ofte en drøm om et helt almindeligt liv. At opfylde drømmen kræver, at de unge ikke bliver pakket ind i vat, fortæller leder Anna Mette Bonde. Hun oplever, at elevgruppen har ændret sig over tid, og at det kalder på refleksion i folkeskolen.

Af **Malene Mølgaard** | Foto **Hung Tien Vu**

— **Når man træder ind** på Ungdomscenter Knudmosen i Herning, er der plads til, at læring og liv griber ind i hinanden. Duften fra skolens køkken blander sig med lyden af elever, der arbejder i værkstederne, mens andre gør sig klar til at tage busen hjem fra praktik. Stemningen er mere ungdomsmiljø end specialtilbud – et sted, hvor 124 unge mennesker øver sig i at finde fodfæste i voksenlivet.

Ungdomscenter Knudmosen er Herning Kommunes udbyder af stu og tilbyder en fleksibel ungdomsuddannelse til unge med særlige behov. Anna Mette Bonde har været leder af centeret siden 2009. Dengang hvor de kun havde 47 elever. Men det er ikke kun antallet, der har ændret sig over årene. Det er også målgruppen, fortæller lederen.

Da stu'en blev indført i 2007, var det især unge med kognitive udfordringer eller fysiske handicaps, der fik tilbuddet.

- I dag ser vi mange unge, som ligger inden for normalområdet rent kognitivt, men som er diagnosticeret med angst, depression eller stress. De har haft skoleforløb med meget fravær – nogle har kun haft to gange to timer om ugen, og ofte forskudt fra de andre elever. Nogle har ikke været i skole i flere år. De har næsten ikke oplevet fællesskab, forklarer Anna Mette Bonde, der også sidder i bestyrelsen i Skolelederforeningens faglige klub for specialledere og repræsenterer stu og vsu.

Anna Mette Bonde ved, hvad hun taler om. Før hun blev leder af Knudmosen, arbejdede

hun i mange år som lærer – blandt andet på en specialskole, hvor hendes drivkraft netop var at hjælpe eleverne videre ud i livet og væk fra en alt for snæver ramme.

- Mit mål var altid at få eleverne til at se noget andet – at de kunne mere, end de selv og andre troede, fortæller hun.

Ikke pakket ind i vat

Ud over de psykisk udfordrede unge har Knudmosen også fået en ny gruppe af meget plejekrævende elever i kørestol med behov for personlig pleje og hvile midt på dagen.

- Vi har ansat sosu'er til at varetage opgaver, vi slet ikke var gearret til, da jeg startede, siger hun.

Ligegyldigt hvilke udfordringer eleverne kommer med, bygger Knudmosens pædagogiske grundsyn på en enkel filosofi: Hvis de unge skal kunne leve et selvstændigt liv, skal de øve sig i det.

- Vi pakker dem ikke ind i vat. Hvis de skal ud i samfundet, skal de prøve sig selv af. Vi har kun tre år, så vi bliver nødt til at stille krav, slår Anna Mette Bonde fast.

Et eksempel er klassestørrelsen. Mange af eleverne har været vant til små grupper med få elever, men på Knudmosen sidder de i klasser med op til 20 klassekammerater.

- Forældrene siger ofte, "Det kan mit barn aldrig klare!". Men det kan de – langsomt, men sikkert. Nogle starter måske med to elever i et rum, men ender med at være en del af fællesskabet, fortæller stu-lederen og medgiver, at hendes budget er anderledes ➤

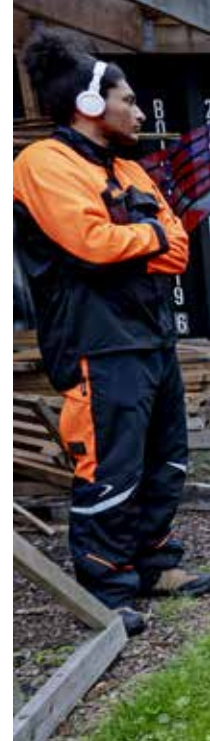

Når eleverne oplever, at de kan mere, end de selv troede, vokser troen på fremtiden

Anna Mette Bonde

Leder, Ungdomscenter Knudmosen

» end i den almene folkeskole, og at hun derfor umiddelbart har et større økonomisk råderum.

Det er også en elevgruppe, der kræver noget særlig. Men det handler ikke kun om økonomi, det handler også om synet på eleverne.

Kritik af labels og diagnoser

Med mange års erfaring på specialområdet er sproget og synet på eleverne nemlig afgørende for Anna Mette Bonde. Hun bryder sig ikke om ord som 'specialundervisning' eller 'specialbørn'.

- Der er undervisning, og der er børn. Når vi sætter labels på, risikerer vi at skubbe dem længere væk. For specialundervisning er jo som at sætte et spejl op foran dem og vise, at de ikke kan være sammen med andre! Så er det den identitet, de får, konstaterer Anna Mette Bonde.

Derfor er hun også kritisk over for, at der hurtigt sættes diagnoser på unge.

- Man skal simpelthen være så varsom med de diagnoser. En diagnose kan være en hjælp, men den kan også komme til at definere, hvem man er. Så bliver man ikke set for det, man kan, men for det, der står i journalen. Vi skal passe på med at låse unge fast i roller, de ikke selv har valgt, siger stu-lederen, der har et princip om, at hun og medarbejderne ikke læser nye elevers journaler og papirer netop for ikke at være 'biased' af tidligere stempler.

Hun er også stærkt kritisk over for synlige markører som en solsikkesnor til elever med usynligt handicap.

- Jeg synes ikke, man hjælper de unge ved at hænge en grøn snor om halsen på dem. Tværtimod. Det er ærgerligt, når man beskytter de unge for meget. Så bliver de handicappet af systemet. De kan meget mere, end vi tror, hvis de får lov.

Stabilitet og tryghed

Et vigtigt element i Knudmosens måde at arbejde på er stabilitet.

- Vi bruger ikke vikarer. Vores elever har brug for tryghed og relationer, og de kan ikke overskue, at der pludselig kommer nye voksne ind ad døren. Derfor har vi et fast personale, som bliver i mange år. Det giver tryghed, og det giver en kultur, hvor vi kender hinanden – og hvor eleverne kan mærke, at vi er her for dem, siger hun og understreger, at kontinuitet i personalet har afgørende betydning for, at eleverne trives og udvikler sig.

Måske har det også betydning for, at Ungdomscenter Knudmosen stort set ikke oplever udadreagerende elever, som ellers har fyldt i folkeskoledebatten og fået undervisningsministeren til at opfinde sin egen diagnose PDO – PisseDårlig Opdragelse.

- Min fornemmelse er, at det udadreagerende nok oftest forekommer på mellemtrinnet, der hvor de elever er optimalt frustrerede over rammerne, der er lidt mere snævre, siger hun og understreger:

- Jeg har stor respekt for folkeskolen – jeg har selv været der i mange år.

OM STU

- Stu står for Særligt Tilrettelagt Ungdomsuddannelse.
- En treårig uddannelse for unge under 25 år med særlige behov, som ikke kan gennemføre en anden ungdomsuddannelse.
- Formålet er at give de unge personlige, sociale og faglige kompetencer til et så selvstændigt og aktivt voksenliv som muligt.
- Forløbet er individuelt og kombinerer undervisning, praktik og træning i hverdagsfærdigheder.

Og så oplever hun en modningsproces med alderen hos mange af de unge.

Anna Mette Bonde forklarer, at skiftet til nye rammer, og at eleverne selv er med til at definere forventningerne, valgfag og deres individuelle undervisningsplan, også har stor betydning for, at der lægges en dæmper på frustrationer og udadreagerende adfærd.

- Og det at de andre elever ikke har en voldsom adfærd, og jeg tror, det har en afsmittende virkning, siger hun.

Små ting – stor forskel

Som en del af den treårige uddannelse på Ungdomscenter Knudmosen fylder praktik meget. Eleverne kommer ud i både interne og eksterne forløb fra driftsopgaver i kommunen og madlavning i skolens køkken til cykelværksted, butik eller samarbejde med virksomheder som Bilka og Biltoma, plejehjem og børnehaver.

- Virksomheder i Herning er fantastiske til at samarbejde med os. Alle de elever, der kan, skal i praktik. Det er dér, de oplever, at de kan noget, at de kan bidrage. Og det giver identitet og selvtillid, forklarer Anna Mette Bonde og understreger, at det kun kan lade sig gøre, hvis skolerne inddrager samfundet.

Ungdomscenter Knudmosen lægger vægt på, at eleverne ikke kun er en del af skolens fællesskab, men også af Herning som by.

- Vi er meget bevidste om, at vores elever skal opleve, at de hører til i samfundet. Derfor deltager vi i events som VM i

håndbold og EM i Skills, og vi samarbejder med FC Midtjylland. Eleverne bliver synlige i bybilledet – og det giver både identitet og stolthed, fortæller hun og understreger, at det også påvirker omgivelserne at møde STU-eleverne som aktive unge med resurser, der er med til at bidrage i byen.

- Det, der hjælper, er fællesskaber, hvor de oplever at høre til – uden at blive sat i bås, men hvor de får lov til at mærke, at de kan noget og er en del af et ungdomsliv, siger Anna Mette Bonde.

De unge lærer også basale færdigheder som at tage bussen selv, møde til tiden, bruge e-Boks, styre privatøkonomi. Mange tager endda kørekort, så de selv kan køre i bil til skole eller praktik.

- Vi svigter dem, hvis vi ikke stiller krav. En elev sagde engang til mig: "Hvorfor skal jeg have pænt tøj på i praktik?". Jeg svarede: "Du skal være loyal over for din opgave. Se, hvad de andre har på i butikken, og gør det samme". Det gav mening for ham – og så tog han cowboybukser på. Man skal kunne blende ind uden at adskille sig. Her kan små ting gøre en kæmpe forskel, understreger hun alvorligt.

Fællesskab som medicin

Lige så vigtigt som de faglige og praktiske kompetencer er det sociale liv. Knudmosen arrangerer studieture til Norge, London eller bare en overnatning i Søhøjlandet – alt efter hvad eleverne kan klare.

- Mødrene siger ofte, "Mit barn kan aldrig komme på studietur", fordi den slags aldrig er lykkedes dem. Men de fle- ➤

STU-LEDER ANNA METTE BONDES TRE POINTER

Selvom Knudmosen er et stu-tilbud og ikke en folkeskole, rummer erfaringerne alligevel inspiration til alle skoleledere, så man sammen i højere grad kan lykkes, mener hun.

Her er særligt tre pointer relevante:

Tal om fremtiden tidligt. Jo før de unge får øje på, at de skal videre i livet, jo bedre kan skolen ruste dem til det.

Stil krav i trykke rammer. Eleverne udvikler sig, når de møder modstand – men de skal samtidig kunne stole på, at de voksne griber dem, hvis det bliver for svært.

Se eleverne som resurser. "Der er undervisning, og der er børn. Når vi sætter labels på, skubber vi dem længere væk", siger hun.

Hun peger også på værdien af fællesskaber og praktiske færdigheder:

"Fællesskaber heler. Når eleverne oplever, at de kan være en del af et ungdomsmiljø, vokser troen på fremtiden. Og når de lærer at tage bussen selv, bruge e-Boks eller styre deres økonomi, får de den robusthed, der gør dem klar til livet efter skolen".

ste kommer afsted – nogle starter med små dagsture, andre kan tage med efter et år. Og når de først oplever, at de kan, vokser de med opgaven.

Hun understreger, at det er en vigtig del af skolens pædagogik.

- Det sociale liv er medicin. Når eleverne oplever, at de kan være en del af et ungdomsmiljø, vokser deres selvtillid.

Mange af dem har tidligere følt sig helt udenfor – men her får de venner, de spiser frokost sammen med, og nogen at gå i skole med om morgenen. Det er første skridt til at tro på, at de også kan klare livet uden for skolen.

Et almindeligt ungdomsmiljø betyder også fester og sociale arrangementer som karaokeaftener, hvor alle elever er med – også dem, der sidder i kørestol eller har brug for hjælp til at tale.

- En af de stærkeste oplevelser var en pige med downs syndrom, som ikke havde sprog til at synge, men stillede sig op ved mikrofonen til karaoke. Det så en anden elev, der stillede sig op og sang sammen med hende, og hele salen jublede, smiler Anna Mette Bonde og fortæller, at rammerne på Knudmosen indbyder til, at man hjælper hinanden.

Brobygning og overgange

Knudmosen arbejder tæt sammen med de afgivende skoler, som især er specialskoler. Her er det vigtigt for Anna Mette Bonde at skabe brobygning med de rigtige mennesker – og det er ofte ikke skolelederne.

- Jeg kan sagtens mødes med skolelederen, men vi bliver klogere af, at medarbejderne mødes. Det er dem, der ved, hvordan eleverne fungerer. Og jo tidligere man taler om fremtiden, jo nemmere bliver overgangen. Vi har kun tre år – så vi skal i gang fra dag ét!

Hun peger på, at hvis overgangen til stu-området skal lykkes endnu bedre, kan man allerede i folkeskolen i højere grad se på, hvad det enkelte barn har brug for, og åbne op for, at der er en fremtid for dem, ved at spørge de unge selv, hvad de drømmer om. Ofte er svaret enkelt: et helt almindeligt liv.

- De vil have venner, et arbejde, en familie. Præcis som alle andre unge. Det bedste øjeblik for mig er, når jeg ser eleverne komme gående sammen om morgenen. Så ved jeg, at de har fået venner, og det er det vigtigste skridt mod et selvstændigt liv.

Skolens opgave er at give dem de samme erfaringer som alle andre. At tage på café, spille fodbold, mødes med venner – og få følelsen af at høre til, mener hun.

Dermed er ønsket til folkeskolens ledere helt enkelt: Skab rammer, hvor eleverne ikke kun lærer fag, men også mestrer livet.

- Jeg vil bare så gerne give videre, at det kan lykkes. Hvis vi fokuserer på at få systemerne til at arbejde tættere sammen, så kan meget faktisk lykkes. ■

Få timer efter møde om sikkerhed på kommunens skoler blev det klart, hvorfor det er vigtigt

ANNONCE

Tirsdag 4. februar:

- **Kl. 10.00: Skoleledersamling i Hedensted kommune**
 - SafeSec vidensdeler med "ledelsesinformation" til skoleledere og skolechef i danske kommuner om "skoleskyderi". Fast agenda er:
 - De nye krav til skoleledere fra UVM og seneste politifaglige råd fra PET
 - Hvordan praktiserer I disse enklost og billigst ude på jeres skoler.
- **Kl. 12.33: Skoleskyderi er i gang - angrebet følges af danske medier de næste timer...**

LÆS - Interview fra Hedensted kommunes skoleledersamling ifm. "eftersyn" af skolernes beredskabsplaner, hvis et væbnet angreb udføres.

SE - Råd til skoleledere , så I kan svare på spørgsmål fra elever/forældre, ansatte, bestyrelse. SafeSec's info-kanal på YouTube

Foto: Skolen på billedet har ingen relation med skolerne omtalt i artiklen. | Grafik: Lasse Lund Hansen
Publiceret af TV Syd. | Journalist: Søren Pors Grundal

Jeg forlod direktør, skolechef og 22 skoleledere kl. 10.55

....efter foredrag/workshop til kommunens skoleledersamling om de nye krav fra UVM og PET, som skoleledere må svare for - HVIS en galning skulle gå amok med et skydevåben på en af deres skoler.

Kl. 12.33 startede netop en sådan massakre....

.....og et par hektiske døgn begyndte med interview til medierne og booke akutte møder/foredrag for kommuner/skoleledere.

360 skoler og 24.000 lærere/pædagoger.....

.... har vi "10 gamle og tidligere politifolk" risikovurderet og undervist i 2024.

Her er personalet trygge og komfortable med ansvar og opgaver, når elever skal reddes, og skoleleder, skolechef og kommunens ansvarlige direktør - har kontrol.

Er du usikker - så book et gratis "eftersyn" jf. PET's anbefalinger - med os.

Typiske "tegn" på forkerte/forældede planer jf. UVM og PET - som IKKE må ignoreres:

- Risikovurdering af skolen mangler/kan ikke dokumenteres
- Instruks og oplæring følger ikke nye krav om: flugt, barrikadering/gem og nødværge
- Lokal barrikaderingsplan for JERES skole ikke udarbejdet og tilgængelig for personalet
- Politidokument (leveres til indsatsleder) ikke udarbejdet
- PLOV benyttes som begreb i jeres beredskab/varsling er forkert (benyttes typisk af fagligt ukundige)
- Ingen/forkert varslings tekst/-tale jf. UVM og PET's råd.

Book et "eftersyn" HER - så ses vi :-)

Kim Frederiksen,
Sikkerheds- og beredskabsrådgiver
SafeSec Aps

På to år er det lykkedes at gøre det til en resurse at have flere sprog

På Sdr. Vang Skole i Kolding bliver der talt tæt på 40 forskellige sprog, og skolen har valgt at fejre den sproglige mangfoldighed. For eksempel har de indrettet et digitalt sproglaboratorium med blandt andet podcaststudie, hvor eleverne laver podcasts på andre sprog.

————— **Vi gør de flersprogede** elever rigtige i stedet for at gøre dem forkerte.

Ordene kommer fra Jesper Dyrbjerg Strøger, skoleleder på Sdr. Vang Skole i Kolding, der gerne vil lære sine elever, at det er 'en gave' at kunne et andet sprog. Også selvom der bliver talt tæt på 40 sprog på gangene, i skolegården og i klasselokalerne på hans skole. Fra litauisk og arabisk til spansk, ukrainsk og engelsk. Og antallet er stigende. Da Jesper Dyrbjerg Strøger startede som skoleleder for tre et halvt år siden, var 12 % af skolens elever tosprogede. I dag er andelen i børnehaveklasserne tæt på 45 %.

Stigningen skyldes først og fremmest demografi, mener skolelederen. De senere år er en masse unge familier med udenlandsk baggrund rykket ind i et nærliggende villakvarter.

- Mange af familierne er velintegrerede, forældrene har job, og børnene taler flydende dansk. Men de tæller som tosprogede, fordi deres modersmål ikke er dansk, påpeger skolelederen, der erkender, at den store andel flersprogede elever også kan hænge sammen med, at skolen efterhånden er blevet kendt for sit arbejde med sprog.

I stedet for at forsøge at dæmpe den sproglige mangfoldighed har skolen valgt at fejre den.

- Der er ikke nogen, der vokser af at vide, at de er dårlige til noget. Men hvis man bliver anerkendt for det, man kan, så får man lyst til at gøre endnu mere, lyder det fra skolelederen, der fortæller, at det på to år er lykkedes at gøre det til en resurse at have flere sprog.

- Det at få lov til at brillere med, at 'jeg kan sige det her på spansk', har givet et stort skifte. De elever, der måske ikke er så stærke i dansk, har fundet ud af, at de faktisk kan noget andet, som de kan være stolte af og bliver anerkendt for, siger Jesper Dyrbjerg Strøger og tilføjer, at det i bund og grund handler om, at alle børn har ret til at komme i privilegerede positioner.

- Vi arbejder – som nok alle andre kommuner – ud fra børnesynet, at børn gør det bedste, de kan. Og alle børn vil gerne gøre det godt. Og her har vi faktisk en mulig- ➤

Det at få lov til at brillere med, at 'jeg kan sige det her på spansk', har givet et stort skifte

Jesper Dyrbjerg Strøager
Skoleleder, Sdr. Vang Skole

► hed for at give nogle børn en succes og vise dem, at de gør noget, der er godt. Det giver alle elever fokus på, at de er gode til noget forskelligt, og det hele har værdi.

En regnbue af ord

Når man ankommer i skolens aula – La Scala – bliver man budt velkommen af en 40 meter lang 'sprogregnbue' med 10 af de mest almindelige ord som goddag, hej, farvel og

ven skrevet på mange af de sprog, der findes på skolen. Det har synliggjort, at der er mange sprog, og ud over at gøre alle elever klogere på sprog betyder det, at de flersprogede elever føler sig set og inkluderet.

- Vi havde en polsk elev på rundvisning i forgårs, og både eleven og forældrene ser jo straks, at der står noget på polsk på vores sprogregnbue. Det giver da helt sikkert følelsen, at 'man nok ikke er den eneste her, der kan polsk', fortæller skolelederen.

Sprogregnbuen er kun ét af mange tiltag. Skolen har også indrettet et digitalt sproglaboratorium med blandt andet podcaststudio, hvor eleverne laver podcasts på andre sprog. De har sprog dage på tværs af klassetrin, hvor der er fokus på sprog, og i klasserne er der 'sprogvægge' med flag og billeder og forskellige ord og vendinger oversat til flere sprog. Og så bruger de også den sproglige mangfoldighed i musik, hvor de synger sange på forskellige sprog.

- Nogle af eleverne har turdet stille sig op og synge på deres modersmål til morgensamling. Det var der for eksempel fem litauiske børn, der gjorde for nylig, og de fik både ros og anerkendelse for det. Sådan 'hey fedt, I kan noget, vi ikke kan'.

Et godt sprogetværk

Skolen begyndte for alvor at arbejde målrettet med de mange sprog, efter at Det Nationale Center for Fremmedsprog, NCFF, tilbød en diplomuddannelse i sprogvejledning. Kommunen sendte syv vejledere af sted – herunder Bitten Pave fra Sdr. Vang Skole.

Hun har siden gjort en kæmpe indsats for, at de mange sprog ikke skal opleves som en udfordring hverken af elever, forældre eller lærere, fortæller Jesper Dyrbjerg Strøager og nævner, at hun blandt andet har opbygget et godt netværk omkring sprogarbejdet.

- Det er bare med til at gøre det rigtig sjovt, for lige så snart vi har gang i noget, er der nogen, der vil være med, og så får vi

flere muligheder, siger skolelederen og fortæller, at de får mange henvendelser fra udenlandske lærere, der gerne vil besøge dem og se og høre, hvordan de arbejder med sprog.

Sprogvejlederen tager også ud og holder foredrag om, hvordan de har gjort det i Kolding. Og så har hun sørget for, at skolen er blevet Erasmus Plus-akkrediteret. Det har blandt andet medført, at flere elever kan komme til udlandet. Både 3. og 9. årgang er i Tyskland hvert år. Og i år skal 8. årgang til Tjekkiet, hvor de blandt andet skal gå i en tjekkisk skole nogle af dagene, fortæller skolelederen.

NCFF'S SPROGINDSAMLING

Det Nationale Center for Fremmedsprog indledte sidste år på Europæisk Sprogdag i september en national sprogindsamling for at skabe overblik over, hvor mange sprog der bliver talt på danske skoler. 36 skoler deltog, og de indsamlede i alt 143 sprog. Topscoreren var Skovlunde Skole i Ballerup Kommune med hele 80 sprog, inklusive programmeringssproget Python og tegnsprog, som er modersmål for cirka 4.000 danskere. 10 skoler indsamlede flere end 30 sprog, blandt dem Sdr. Vang Skole i Kolding.

Selvom sprogindsamlingen officielt er slut, har NCFF besluttet, at man stadig kan indsende formularen og oplyse, hvor mange sprog der tales på ens skole. De vil så blive tilføjet sprogekortet, som kan findes på NCFF's hjemmeside.

Mere fokus på naturfag

Endelig har sprogvejlederen været aktiv omkring, hvordan man kan bruge de mange sprog konstruktivt i både sprogundervisningen og danskundervisningen. Derfor har sproglærerne et tæt samarbejde med hinanden og med dansklærerne.

- Det har blandt andet haft den konsekvens, at de ikke-etnisk danske elever har klaret sig bedre i dansk, end man skulle forvente, siger Jesper Dyrbjerg Strøager, hvilket han naturligvis glæder sig over. Men der er en bagside af medaljen, for til gengæld klarer de sig dårligere end forventet i naturfag og matematik, fortæller han.

- Vi har derfor lavet hele vores tosprogsindsats om i år. Fra at have haft et meget stort fokus på dansk til nu næsten udelukkende at have fokus på matematik og naturfag, siger han. Blandt andet skal ord og begreber på sprogvejggene skiftes ud med begreber fra de to videnskabsfag.

I Kolding Kommune arbejdes der på at få Sdr. Vang Skoles sproginitiativer udbredt til de øvrige skoler i kommunen. Med god grund, for det er tilsyneladende noget, der virker. Jesper Dyrbjerg Strøager kan i hvert fald, '7-9-13', ikke komme i tanker om nogen ulemper ved at have elever med mange forskellige sprog:

- Når vi tidligere har haft to-tre elever i hver klasse, der var tosprogede, har det helt klart været integrationsfremmende at gå i en dansk skole. Og vi har da været nervøse for, om det også stadig ville være det, når der pludselig er ni i en klasse. Men det må man sige, at det er det. Jeg snakkede lige med et par forældre i vores nye 0. klasse og fortalte, at 17 ud af 40 børn i sporet er tosprogede. Det havde de slet ikke lagt mærke til, fortæller han. ■

10 tip til grænsesætning og psykologisk tryghed i forældresamarbejdet

Digitale beskeder og kritiske forældre kan presse lærere i knæ. Erhvervspsykolog David Graae giver her bud på, hvordan skoleledere kan skabe rammer, der giver ro, tydelighed og psykologisk tryghed i forældresamarbejdet.

————— **Lange Aula-tråde**, krav om særbehandling og behov for at forsvare faglige beslutninger fylder i samarbejdet med forældre og slider på arbejdsglæden og tid til kerneopgaven. I sin nye bog "Grænsesætning og dialog" peger erhvervspsykolog David Graae på, at konflikter er et grundvilkår – men de kan håndteres bedre. Hans nysgerrighed på emnet opstod, da han omkring 2018 oplevede, at udfordringer i forhold til forældresamarbejdet blev en voksende problematik. Derfor begyndte han at rådgive og holde oplæg om, hvordan lærere og ledere sikrer en ordentlig grænsesætning og psykologisk tryghed på arbejdspladsen, så resurserne bliver brugt smartest og på børnene. Nøglen er, at skoleledere går forrest, tydeliggør rammerne og giver medarbejderne mod og redskaber til at sætte grænser. Og at man er på forkant med nogle af de konflikter, der kan opstå, hvis ikke man er tydelig i sin forventningsafstemning, forklarer David Graae.

Om David Graae

David Graae er erhvervspsykolog og har i mange år arbejdet med at styrke det psykiske arbejdsmiljø i skoler og dagtilbud. Med en praksisnær tilgang hjælper han fagprofessionelle med at håndtere svære samarbejdssituationer på en måde, der beskytter både kerneopgaven og de mennesker, der skal løfte den. Han er forfatter til bogen "Grænsesætning og dialog – psykologisk tryghed i forældresamarbejdet" (Dafolo, 2025).

- Det handler ikke om konfrontation, men om at stå professionelt fast og skabe tryghed – også når samarbejdet presses. Forældre er ikke onde mennesker, men den forbrugermentalitet, vi har set i samfundet, bliver meget tydelig, hvor forældre ser sig som kunder, der køber ind i skoler og daginstitutioner som et serviceorgan med forventningerne om individuelle hensyn til 'mit barn', siger David Graae, der arbejder med kommuner omkring psykisk arbejdsmiljø og bygger sine gode råd på rigtig mange samtaler med blandt andet skoleledere.

- Der bliver det ledelsens ansvar at være med til, at skolen får rammesat forventningerne til samarbejdet tydeligt fra starten. Og, hvis der skulle komme grænseoverskridende kommunikation og anklager, at det bliver lukket af, siger erhvervspsykolog David Graae. ■

1. Accepter konflikter som et vilkår
Konflikter er ikke et tegn på fiasko, eller at noget er galt, men en uundgåelig del af samarbejdet. Spørgsmålet er ikke, om de opstår – men hvordan vi håndterer dem. Når du som leder ser konflikter som en naturlig del af skolens liv, fjernes skyld og skam. Det giver plads til at håndtere dem professionelt og finde løsninger i stedet for at pege fingre og giver ro både i personalegruppen og forældresamarbejdet.

2. Tal om 'elefanten i rummet'
Når problemer ikke siges højt, vokser de og skaber uro. At tage hul på det, som alle fornemmer, og at adressere elefanten i rummet forebygger sladder og misforståelser – og det er en central lederopgave. Som leder skal du gå foran og insistere på, at det er legitimt at tale åbent om problemer og det svære. Det viser mod, gør samarbejdet ærligt og gennemsigtigt og skaber tillid og psykologisk tryghed.

3. Vær tydelig og transparent
Uklarhed skaber usikkerhed – både for medarbejdere og forældre. Som leder må du 'kaste anker', så ingen er i tvivl om, hvad skolen står for, og hvordan I håndterer pressede situationer. Det kan være spilleregler for Aula, faste rammer for forældremøder eller en klar linje for, hvornår lærere kan sige fra. Når reglerne er kendte, og beslutninger træffes åbent og konsekvent, opleves de som professionelle – ikke som tilfældige enkeltmandsbeslutninger.

4. Anerkend de uformelle ledere
I alle grupper findes personer, som uformelt sætter tonen. De kan styrke kulturen eller svække samarbejdsklimaet. Vær nysgerrig på, hvem der præger hverdagen. Som leder kan du støtte de positive rollemodeller og tage fat i uhensigtsmæssige dynamikker, før de breder sig. Et sundt uformelt lederskab er afgørende for, at medarbejdere føler sig trygge og kan handle selvstændigt.

5. Brug brocoliteknikken
Broccoli er sundt, men ikke altid populært. Brocoliteknikken handler om at skelne mellem manglende forståelse og manglende accept. Når en forælder gentager det samme spørgsmål a la: "Hvorfor skal jeg spise broccoli?", er det ofte ikke, fordi svaret er uklart, men fordi vilkårene er svære at acceptere. Drop flere forklaringer, men mød forældrene i deres frustrationer, og hjælp dem til at acceptere det, så det ubehagelige bliver mere spiseligt, og relationen bevares.

6. Afprøv Bro bro brille-metoden
Teknikken tager udgangspunkt i børnesangen: "Første gang så lader vi ham gå. Anden gang så ligeså. Tredje gang så tager vi ham ...". Ligesom i sangen gælder princippet, at første gang samtalen ryger af sporet, bringer du den roligt tilbage. Anden gang gør du det samme. Tredje gang er det et mønster, og så må man spejle forældrene i, at samtalen er ukonstruktiv. Det er et fælles ansvar at holde samtalen på sporet, så fokus ikke ender i skyld, men hvad der kan gøres for at forbedre situationen.

7. Brug FIF-metoden til fastlåste situationer
Når dialogen går i hårdknode, kan FIF-metoden skabe bevægelse. FIF står for Fjern forsvaret, Indhold, Fælles mål. Metoden hjælper med at trække samtalen væk fra konflikt og kamp om standpunkter og minde om jeres fælles interesse, barnets behov og trivsel, så energien kan bruges på løsninger. Samtidig handler metoden om at være nysgerrig på de forforståelser, forældre kan have, som blokerer dialogen – og afvæbne dem ved at sætte ord på.

8. Eksternaliser konflikten
Når konflikter bliver personlige, låser de sig fast. Eksternalisering handler om at flytte fokus fra person til problem: "Vi står sammen om at håndtere Aula-presset" i stedet for "Du er urimelig". Pointen er at flytte fokus til problemet og fastholde en ordentlig form, der beskytter relationen, så det er muligt at bevare samarbejdet – også når forældrene er meget kritiske.

9. Kast anker, før stormvejret kommer
Et forældremøde kan hurtigt udvikle sig til stormvej, hvis følelserne tager overhånd. Her handler det om at kaste anker – faste spilleregler, der holder kursen. Enkle regler som "vi taler pænt om hinanden", eller at du som leder hjælper med at holde fast i ankerpunkter som fokus på barnets trivsel, kan sikre, at samtalen ikke løber løbsk og driver væk i personangreb, men at diskussionen bliver respektfuld og konstruktiv – også når bølgerne går højt.

10. Gør tryghed til et fælles mål
Et godt forældresamarbejde kræver psykologisk tryghed – og det opstår ikke af sig selv, men skal gøres til et fælles projekt. Brug spørgeskemaer, observationer og fælles refleksioner til at tage temperaturen. Brug værktøjer som IGLO-modellen (Individ, Gruppe, Ledelse, Organisation) til at arbejde på flere niveauer. Når tryghed måles, følges op med konkrete handlinger og prioriteres både individuelt og organisatorisk, bliver forældresamarbejdet en resurse i stedet for en belastning.

GOD OFFENTLIG LEDELSE I MELLEMRUMMET

Forfatter: **Jette Runchel og Karsten Mellon**
Forlag: **Dansk Psykologisk Forlag**
234 sider, 299 kroner

Bogens forfattere indleder med at konkludere, at det at udgive ledelsesbøger helt grundlæggende er at have noget på hjerte. Og det har de.

Forfatterne mener, at der i højere grad i nogle sammenhænge er brug for såkaldte bløde ledelsesdyder og kompetencer, og ser dette som afsæt for at løse de hårde opgaver og problemer, som samfundet står over for.

Definitionen af mellemrummet er, at man som leder er i stand til at have overblik og viden om både egen sektor og de tilgrænsende sektorer for at kunne identificere handlemuligheder i det, der ligger imellem. Mellemrummet handler om tværgående ledelsesopgaver, og det er der, hvor det ikke er klart defineret, hvem der har ansvaret. At lede i mellemrummet er at lede i samarbejdet om vilde problemer. På en skole kunne de tilgrænsende sektorer være socialområdet, PPR's område, kulturområdet og daginstitutionsområdet. Her er af og til situationer, hvor for eksempel lovgivning modarbejder anden lovgivning, for eksempel i en familiesag med modsatrettede hensyn til børn, forældre, hjælp og skolegang. Og hvad gør man så?

Bogen tilbyder en dybere forståelse for den ledelsesmæssige opgave, som alle offentligt ansatte, og dermed også skoler, står i. En del af denne forståelse hænger sammen med, hvordan samfundet er indrettet og udvikler sig, samt med de 'vilde' og komplekse problemer, vi skal løse. Den sætter fingeren på de ting, der er svære i opgaveløsningen, når opgaven for en skole ikke alene er at undervise. Og således også på samarbejdet mellem de forskellige aktører, der sammen er forpligtet på at skabe mest muligt for borgerne.

Når vi taler om ledelse i mellemrummet, er en vigtig ledelsesopgave at autorisere medarbejderne til selv at træde ud i mellemrummet mellem deres fag, professioner og mellem deres organisationer. Det handler i højere grad om, at de bliver en form for medledere, end at de følger lederen.

I forhold til offentlig ledelse i mellemrummet peges der på fire centrale aspekter: generøsitet, mod, ydmyghed og vedholdenhed. Den øgede kvalitet og sammenhæng i opgaveløsningen sker ikke af sig selv og sker ikke så ofte uden disse fire aspekter.

Nogle tror også, at man kan løse alle udfordringer ved at organisere sig anderledes i for eksempel den kommunale forvaltning. I stedet for at lave organisationsændringer bør man satse på at udvikle en netværksstruktur og en tillidsfuld kultur præget af psykologisk tryghed, hvor det er tydeligt, at det ønskes, at man arbejder i mellemrummet.

Lærerne og pædagogerne er organisationens repræsentanter i det direkte møde med borgeren. De er så at sige første led i den ledelseskæde, som forbindes politik og praksis.

Lærere og pædagoger skal ud over at kunne arbejde med høj faglig kvalitet i deres eget opgavefelt også kunne arbejde sig ud i mellemrummet mellem fagligheder og organisatoriske grænser. Og hvis lærere og pædagoger skal tage et større medejerskab og arbejde i mellemrummet, kræver det god ledelse, der giver plads til dette, og som lytter til deres ideer og perspektiver.

MIKKEL NIELSEN

Distriktskoleleder, Måløvvej Skole
i Ballerup Kommune

JEG KAN IKKE GÅ TIL EKSAMEN, JEG HAR FÅET KLIMAANGST

Forfatter: **Birgitte Vedersø**
Forlag: **Hans Reitzels Forlag**
200 sider, 300 kroner

Med titlen "Jeg kan ikke gå til eksamen, jeg har fået klimaangst" lægger tidligere gymnasirektor Birgitte Vedersø ikke fingrene imellem. Men heldigvis er titlen ikke et forsøg på at hænge eleverne ud, men i stedet en fortælling om at lytte til eleverne. Bogen er let læst og tankevækkende, idet den giver en række spændende nuancer på mistrivsel, skoleledelse og selve skolens formål.

Selvom Birgitte Vedersø kommer fra gymnasieskolen, og bogen derfor har sit afsæt her, er eksemplerne genkendelige, og pointerne relevante også i grundskolen. Det er de samme børn, bare lidt ældre, og de samme vilkår, bekymringer og modsætninger, der gør sig gældende for store som små elever. Bogen kan derfor læses af skoleledere og lærere i hele uddannelsessystemet.

Faktisk burde den også være pligtlæsning for forældre og ikke mindst politikere, da der uddeles velmenende råd, tydelige vink med en vognstang og ikke mindst ønsker til disse for fremtiden.

Bogen er opdelt i tre dele: I første del rammesættes debatten og begrebet mistrivsel, både som det opleves i skolen, og som det italesættes i det offentlige rum. I anden del rettes blikket mod rammerne. Ikke kun dem, eleverne har, men også dem, der gives af politikere og samfundet til lærere, forældre og ledelse. I tredje og sidste del kommer Birgitte Vedersø med bud på løsninger – ikke som hurtige quickfix, men med refleksioner, opfordringer og et oprigtigt ønske om forandring.

Til sidst i bogen kommer Birgitte med en stærk slutspurt og opstiller en ønskeseddel, hvor hun formulerer, hvad hun håber, at forskellige aktører vil bidrage med: Politikerne med tillid til skolen, forældrene med forståelse for fællesskabets nødvendighed, lærerne med mod til at stå fagligt og relationelt fast, og skolelederne med blik for skolens formål og evnen til både at oversætte og balancere systemets krav udefra, så de kan omsættes indefra.

Der er ikke tale om en bog med konkrete værktøjer, men snarere et refleksionsrum, der indbyder til samtaler i ledelse, lærerteam og med forældre og elever. Birgitte Vedersø skriver i et ligefremt og tilgængeligt sprog, og mange af hendes eksempler er lette at genkende, selvom de er taget fra gymnasieskolen. Der er både bid, vid, håb og en anelse indignation i hendes stemme, men mest af alt en tro og insisteren på, at skolen både skal og kan være et sted for dannelse, faglighed og fælles ansvar.

Titlen kan måske provokere, men Birgitte Vedersø hænger ikke nogen ud. Tværtimod. Titlen understøttes og forklares: Hun tager de unges følelser alvorligt, men nægter at gøre følelserne til omdrejningspunktet for hele skolens virke. Trivsel er ikke formålet, men midlet til, at eleverne kan opsluges af verden og af fagene.

Der er altså en bog, der kan åbne øjne og skabe samtale. Ikke fordi den giver svaret, men fordi den tør stille det rigtige spørgsmål: Hvad er det egentlig, vi vil med skolen?

MALTE VON SEHESTED

Viceskoleleder, Langebjergskolen
i Humlebæk

Vil du være anmelder?

Udfyld formularen på Plenum
Online, så hører du fra os.

Alle, der læser Plenum, kan blive anmelder.
Du kan frit vælge her fra listen, hvad du gerne vil anmelde.

Vi honorerer med et gavekort på 300 kroner, og det du anmelder.

Strategisk lederskab i praksis
Bjarne Kousholt
AKADEMISK FORLAG

Miraklet i Tingbjerg
11 år på en skole i et udsat
boligområde
Marco Damgaard
GRØNNINGEN 1

Fodfæste
Om at miste sig selv i arbejdslivet
og finde en ny vej
Lars Sander Matjeka
AKADEMISK FORLAG

Hvad er ledelse?
Før, nu og i fremtiden
Karsten Mellon, Søren Frimann
DANSK PSYKOLOGISK FORLAG

Bogen om skolefravær
Forebyggelse, indsatser og nye
veje
Anne Vestergaard
DANSK PSYKOLOGISK FORLAG

**Undersøgelsesfællesskaber i
skolen**
At samarbejde om børns
deltagelse og trivsel
Christina Holm Poulsen
DAFOLO

Pejlemærker
En Guide Til Det Personlige
Lederskab
Henrik Stockfleth Olsen
DAFOLO

Man lærer, så længe man lever
100 anekdoter fra mit liv i og
omkring skolen
Svend Erik Schmidt
DAFOLO

**Modsigelser...og jeg vil ikke
modsiges**
Dorte Breuning
FORLAGET MELLEMGAAARD

Kort og godt om ordblindhed
Maria Frantzen Sanko, Trine
Gaarden
DANSK PSYKOLOGISK FORLAG

Fra lærerplaner til fagplaner
Christina Frausing Binau, Anders
Stig Christensen, Thomas Illum
Hansen m.fl.
DAFOLO

**Supervision
Men hvordan?**
Dorte Lund-Jacobsen, Dorte
Nissen, Thilde Westmark, Iben
Ljungmann, Jule Rysgaard
Tamakloe, Anne Stærk, Maria Lykke
AKADEMISK FORLAG

Langsom produktivitet
Den tabte kunst at opnå noget
stort uden at brænde ud
Cal Newport
DAFOLO

Bliv en endnu bedre underviser
155 øvelser, udfordringer og gode
råd
Søren Boy Skjold
FORLAGET AJOUR

**Tilpasset undervisning og
inkluderende støttesystemer**
Stort læringsudbytte for alle elever
Thomas Nordahl, Terje Overland
DAFOLO

Vikarklar
Guide til gode vikartimer i skolen
Heidi Honig Spring
FRYDENLUND

Dybdelæring
Skab læringsmiljøer, der
understøtter og forankrer
elevernes læring
Marianne Tolstrup, Ulla Olander
Vangsted
DANSK PSYKOLOGISK FORLAG

Ledelse på Tværs
At opbygge kapacitet til
kompleksitet
Carsten Hornstrup, Jacob Storch
DANSK PSYKOLOGISK FORLAG

Klasseledelse, ro og fordybelse
En håndbog til dig og din
undervisning
Søs Rask Andresen, Nanna Paarup
DANSK PSYKOLOGISK FORLAG

**Emotionelle følger af
ordblindhed**
Og andre
skriftsprogsvanskeligheder
Birgit Dilling Jandorf, Kirsten Friis
AKADEMISK FORLAG

AI på arbejde
En grundborg til fremtidens
intelligente arbejdsliv
Mark Friis Hau, Sine Zambach,
Christian Hendriksen
AKADEMISK FORLAG

Rusmidler og psykofarmaka
Indsigter og redskaber til vigtige
samtaler
Søren Post
AKADEMISK FORLAG

AI i skolen
Og anvendelse af sprogmodeller i
undervisningen
Malte von Sehested, Mikkel Hjorth
DAFOLO

Co-teaching og neuropædagogik
Fra organisme til organisation
Micki Sonne Kaa Sunesen
DAFOLO

DISC Håndbogen
Fra indsats til indsigt - sådan
bruger du DISC i praksis
Michael Giroux-Drejer, Jesper
Trampe
AKADEMISK FORLAG

Når kroppen taler
Børn og unges perspektiver på
trivsel
Katrine Vraa Justenborg, Marianne
Sommer
DAFOLO

**Skolebørn med funktionelle
lidelser**
Nye pædagogiske veje
Johannes Ibdal, Christina Weinreich
HANS REITZELS FORLAG

Sårbare hjerner i undervisningen
Mikkel Hyldgaard Gade, Louise
Meldgaard Bruun
DANSK PSYKOLOGISK FORLAG

Skole uden prøver og karakterer
Noemi Katznelson, Marie
Neergaard, Niels Ulrik Sørensen,
Arnt Louw, Barbara Marstrand og
Søren Christian Krogh
AALBORG UNIVERSITETSFORLAG

Uddannelses-forskning
En uortodoks introduktion
Gert Biesta
KLIM

At være en del af noget er vigtigere end at bestemme

Skoleleder Jonas Fisker skriver i denne klumme om, hvordan skoler som professionelle ikke har været gode nok til at hjælpe forældre med at vurdere, hvor meget man kan forlange af fællesskabet.

På forældremøder, medarbejdermøder og i andre sammenhænge taler jeg om én ting: stærke fællesskaber. Det gør jeg, fordi forskning viser, at det er vigtigt, at alle er en del af fællesskaber, for det gør os lykkelige. Alle steder bliver mit budskab modtaget positivt. Ingen er imod fællesskab.

Gode fællesskaber er rummelige fællesskaber, hvor der er plads til forskellighed. Vi arbejder intensivt med at gøre fællesskaberne i skolen mere rummelige. Vi er ikke i mål.

At indgå i et fællesskab kræver, at man indordner sig under fælles normer og regler. Normer og regler opstår i samskabende processer. Det er nødvendigt at tage hensyn til børn med særlige behov. Når det virkelig er påkrævet, er det min oplevelse, at de hensyn er børn langt hen ad vejen gode og villige til at tage.

Nogle gange kan fællesskabets rammer dog blive for pressede. Nogle børn kan have en adfærd, som stiller så store krav til rummeligheden i fællesskabet, at de andre børn står paralyseret tilbage med en følelse af, at deres ønsker og behov er mindre værd. Det bidrager ikke til en god trivsel.

Det bliver for eksempel svært, når et barn ikke vil indgå i en leg eller en samarbejdsrelation, medmindre det er barnet selv, der definerer regler for aktiviteten. Det at forhandle og acceptere, at man ikke nødvendigvis kan spille første violin, kan være hårdt for nogle børn. Det kan være med til at skabe mistrivsel.

Vi skal selvfølgelig se bag om, hvorfor nogle børn har svært ved at indgå i fællesskaberne, og hjælpe dem med at kunne det.

Nogle enkelte forældre kan også stille store krav til indretning af fællesskaberne. Det kan for eksempel være krav om, at andre, udvalgte børn ikke må deltage i lege- eller samarbejdsrelationer med deres barn. Det er svært som barn at navigere i, hvis man får at vide hjemmefra, at du må ikke lege med "Nanna" eller være i gruppe med "Thorleif". Den form for forbud skaber mistrivsel. Også hos "Nanna" og "Thorleif".

Vi har som professionelle ikke været gode nok til at hjælpe forældre med at vurdere, hvor meget man kan forlange af fællesskabet. Vi har ikke forklaret ordentligt, at det at føle, at man er en del af noget, er vigtigere end at bestemme.

At gå fra det individorienterede til det fællesskabsorienterede er en større bevægelse, end man lige forestiller sig. Vi skal som professionelle blive bedre til at skabe rammer og aktiviteter, som skaber og understøtter gode fællesskaber i stedet for personlige mål og forventninger. Vores elever trives ved, at de føler, at de hører til og bliver accepteret af andre. ■

Indlægget er udtryk for skribentens egen holdning.

JONAS FISKER

Skoleleder på Virum Skole, der er en folkeskole i Lyngby-Taarbæk Kommune med 1.055 elever og 120 medarbejdere på én matrikel. Jonas Fisker har en diplomuddannelse i ledelse og er fagjournalist fra Danmarks Medie- og Journalisthøjskole.

LEDERTANKER SKRIVES
PÅ SKIFT AF:

MERETE STORGAARD

Skoleleder på Englystskolen

MARTIN RAHR BØGESKOV

Souschef på Ejerslykkeskolen

HENRIK BALLE LAURIDSEN

Specialskeleleder på Marielundskolen og Børnehus

CHARLOTTE JUHL ANDERSEN

Skoleleder på Tollundskolen

På jagt efter nye udfordringer?

Tjek **Skolelederjob.dk**

Enkelt, rent, forfriskende drikkevand

Giv alle nem adgang til rent, koldt og friskt drikkevand. Vores moderne vandkølere leverer iskoldt, filtreret vand – med eller uden brus – direkte fra din vandforsyning. Med et stilrent design og brugervenlig betjening er de perfekte til kontorer, skoler og fællesområder.

Se mere om modellerne på waterrex.dk

Postevand
– intet plastaffald

100 % danskejet
– nemt og ligetil

Friskt, rent
og koldt vand

ANNONCE

8734 7790 · info@waterrex.dk · waterrex.dk

Bliv den leder, du godt selv ville have haft

Diplomuddannelse med 100% fokus på skoleledelse

Som leder på skoleområdet har du ansvar for at løfte elevernes læring og trivsel. Samtidig skal du realisere en række forandringer.

Derfor har vi udviklet en særlig diplomuddannelse 100% målrettet dig, som er leder på skoleområdet. Her arbejder du bl.a. med:

- ▣ Hvordan du sætter tydelig retning for skolens udvikling
- ▣ Hvordan du styrer ressourcerne og sikrer en ansvarlig og stabil drift
- ▣ Faglig ledelse, herunder hvordan du understøtter et godt team-samarbejde
- ▣ Lederens rolle, muligheder og betydning – fra politiske mål til elevernes læring.

Undervisningen er tæt koblet til hverdagen og tager udgangspunkt i deltagernes egne problemstillinger og dilemmaer. Undervejs prøver du nye ledelsesformer og tiltag af i praksis. Du får masser af konkret inspiration med hjem.

SCAN KODEN
OG LÆS MERE

PRAKTISK INFORMATION

Undervisningen foregår som udgangspunkt på Absalon Campus Roskilde. For at styrke netværksdannelsen indledes næsten alle moduler med et 2-dages internat på et conferencested. Uddannelsen tager i alt 2½ år.

phabsalon.dk/skoleledelse

29. oktober

Repræsentantskabs- og formandsmøde

Repræsentantskabsmøde for repræsentantskabet jf. Skolelederforeningens vedtægter.

Sted: København

Tilmelding: Kommer senere på hjemmesiden

Pris: Gratis

30. - 31. oktober

Årsmøde

Årsmødet er stedet, hvor skoleledere, skolens parter og andre interessenter samles til to dages inspirerende foredrag, udstilling, networking og underholdning.

Sted: København

Tilmelding: På hjemmesiden

Pris: 495 kr.

2026

16., 17. og 18. marts

Kursus for nye ledere i skolen

Kurset retter sig mod nye ledere, der er begyndt i deres første lederjob inden for de seneste to år, med fokus på basisviden om ledelse af folkeskoler, netværksdannelse mv.

Sted: Kongens Lyngby

Tilmelding: På hjemmesiden

Pris: 5.995 kr.

9. april

Formandsmøde

Mødet er for formænd for lokalforeninger og faglige klubber. Hovedbestyrelsen fastlægger dagsordenen med fokusområder og aktuelle temaer.

Sted: København

Tilmelding: Kommer senere

Pris: Gratis

Foto: Hung Tien Vu

Professionel sparring

Du får mulighed for professionel sparring med konsulenter, der har indsigt i og/eller mangeårig erfaring med arbejdet som skoleleder. Som medlem kan du til hver en tid henvende dig til sekretariatet og få rådgivning.

Vejledning med ledervinkler

Ring eller mail og få en snak om det at være leder i eller omkring folkeskolen, f.eks.:

- dine arbejdsvilkår som leder
- dine løn- og ansættelsesvilkår
- dine tjenstlige forhold, herunder pensionsvilkår
- arbejdstidsaftalen for ledere – eller lærernes?
- godtgørelse for merarbejde
- folkeskolens styrelse og forvaltningsloven
- SU/MED-samarbejdet
- personaleledelse
- udviklingssamtaler og konflikthåndtering
- arbejdsskader
- arbejdet med det psykiske arbejdsmiljø
- andre relevante emner fra lederens dagligdag

Brug "Min side" på www.skolelederforeningen.org til at tjekke og opdatere dine oplysninger.

Sekretariatet er åbent

Mandag-torsdag: 9.00-15.00, fredag: 9.00-14.00.

HURTIG KONTAKT

Brug ved alle
henvendelser venligst:

Tlf.: 7025 1008 eller
[skolelederne@
skolelederne.org](mailto:skolelederne@skolelederne.org)

NYT JOB?

Se Skolelederjob.dk

Hovedbestyrelsen

Dorte Andreas (formand)
Kristian Dissing (næstformand)
Lars Aaberg
Mogens Brag

Stefan Dunkan Gents
Anders Fæster Nielsen
Malene Nyenstad
Claus Bredahl Sørensen

Politisk ledelse

Dorte Andreas
Næstformand
dora@skolelederne.org

Kristian Dissing
Næstformand
kd@skolelederne.org

Daglig ledelse

Hanne Bak Lumholt
Sekretariatschef
hbl@skolelederne.org

Peter Cort
Forhandlingschef / souschef
cort@skolelederne.org

Administration og drift

Jannik Brostrup Larsen
Økonomisk konsulent
jbl@skolelederne.org

Jeanette Rehfeld
Administrativ medarbejder
jlr@skolelederne.org

Politik og kommunikation

Marie Begtrup
Kommunikationskonsulent
mb@skolelederne.org

Mia Devilli
Politisk konsulent
md@skolelederne.org

Claus Fagerlund
Politisk konsulent
cf@skolelederne.org

Malene Lieberknecht
Kommunikationskonsulent
mali@skolelederne.org

Carina Termansen
Politisk konsulent
ct@skolelederne.org

Medlemsrådgivning og forhandling

Carsten Ancker
Konsulent
cava@skolelederne.org

Matilde Dahl Petersen
Konsulent
mdp@skolelederne.org

Henrik Sloth
Konsulent
hs@skolelederne.org

Nils Vilsbøl
Konsulent
nv@skolelederne.org

MØD DE ANDRE SKOLE- LEDERE

Følg med på:

Facebook
Skolelederforeningen

Twitter
#skolelederOrg

LinkedIn
Skolelederforeningen

Kom med på de
sociale medier!

...og vær med
i dialogen

MØD OS PÅ ÅRSMØDE 2025

Få inspiration til, hvordan I kan forny og styrke skolens sprogfag. Sprogfagene udgør en betydelig del af timetallet i grundskolen, så der er god grund til at sætte spot på sprogundervisningen og derigennem øge elevernes motivation og faglige trivsel.

Kom forbi NCFF på stand 0111 til årsmødet i Bella Center Copenhagen. Hør om vores gratis tilbud, og hvordan vi kan støtte jeres skoles arbejde med fremmedsprog.

NCFF - Det Nationale Center for Fremmedsprog har til formål at understøtte og styrke fremmedsprogsområdet på alle niveauer i uddannelsessystemet.

VIL DU...

- styrke sprogfagene og elevernes sproglæring på din skole?
- skabe rammerne for en udviklings- og læringskultur?
- tiltrække og fastholde de bedste sproglærere?

#FremMedSprog
ncff.dk/strategisk-arbejde

Det Nationale
Center for
Fremmedsprog

Hvorfor har Mollys mor mistet tilliden til skolen?

Mød Mollys mor i VISOs praksisfortælling om samarbejdet med forældre til børn og unge i sårbare positioner.

I praksisfortællingen kan du høre en VISO-specialist fortælle om erfaringer og dilemmaer fra sit arbejde. Du får redskaber og tilgange, som du kan bruge i din egen praksis. Der er i alt fem praksisfortællinger med forskellige emner.

VISO Den nationale videns- og
specialrådgivningsorganisation

**Social- og
Boligstyrelsen**

Praksisfortællingerne handler om:

- Børn med erhvervet hjerneskade og usynlige sprogvanskeligheder
- Anbragte unges modstand i samarbejdet
- Unge med autisme og angst – balancegang mellem udvikling og overbelastning
- Unge med selvdestruktiv adfærd
- Forældresamarbejde med høj følelsesmæssig intensitet

Læs mere og
kontakt os på
www.sbst.dk/VISO

TIVOLI
.....

Tag din klasse med til genreskrivning i Tivoli

– Danmarks største klasselokale

FORLØB MED UNDERVISER

KUN 105 KR

PR. PERSON INKL. ENTRÉ & TURPAS

Med Halloween i Tivoli som (u)hyggelig kulisse undersøger eleverne gysergenrens virkemidler og stemninger – en sanselig og lærerig indgang til at skrive egne gribende og gåsehudsfræmkaldende fortællinger.

TILMELD DIN KLASSE OG LÆS MERE PÅ WWW.TIVOLI.DK/SKOLER